

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

POWIATU WROCŁAWSKIEGO W 2024 r.

Wrocław, marzec 2025 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego.

Ocenę stanu sanitarnego Powiatu Wrocławskiego opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2024 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Laboratoria.

1. Sytuacja epidemiologiczna.

Sytuacja epidemiologiczna niektórych chorób zakaźnych w Powiecie Wrocławskim w 2024 roku

Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy			
		rok 2023	rok 2024	2023 rok	2024 rok		
				Powiat Wrocławski	Powiat Wrocławski	Województwo Dolnośląskie	Polska
Salmonellozy		41	46	22,19	24,26	20,32	24,62
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)		50	84	159,49	220,59	282,90	410,90
Krzusiec		4	324	2,16	170,91	93,23	86,33
Płonica (szkarlatyna)		190	208	102,85	109,72	79,84	129,09
Neuroinfekcje bakteryjne		6	3	3,25	1,58	1,08	1,80
Neuroinfekcje wirusowe		3	9	1,62	4,75	3,48	5,06
Róża		14	6	7,58	3,16	4,94	16,03
Borelioza z Lyme		70	164	37,89	86,51	54,58	78,13
Ospa wietrzna		430	531	232,76	280,11	259,59	409,02
Odra		-	5	-	2,64	2,78	0,74
Różyczka		2	-	1,08	-	0,45	0,51
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	1	2	-	1,05	0,76	0,84
	typu B	8	20	4,33	10,55	7,55	9,46
	typu C	9	8	4,87	4,22	10,16	9,55
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności		2	-	1,08	-	0,97	0,49
Nowo wykryte zakażenia HIV		19	7	10,28	3,69	7,03	6,10
Świnka		3	2	1,62	1,05	1,46	2,48
Grypa (**) ogółem RNA i/lub test		217	10 854	<u>11,37</u> 106,10	5,27 450,49	<u>8,35</u> 319,30	<u>15,67</u>
Szczepienia przeciw wściekliźnie		48	51	25,98	26,90	19,41	29,62
Gruźlica		38	27	20,57	14,24	b.d	b.d.
Kiła		12	4	6,49	2,11	6,85	8,06

Legenda:

(*) - zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

(**) – liczba przypadków grypy diagnozowana w badaniu molekularnym i od 01 marca 2023 r. za pomocą szybkiego testu antygenowego przez lekarzy POZ, podlegająca pełnemu opracowaniu epidemiologicznemu. W 2022 r. na podstawie diagnostyki klinicznej, nie popartej badaniami laboratoryjnymi.

Nadzór epidemiologiczny prowadzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w roku 2024 miał charakter złożony, determinowany nieprzewidywalną zmiennością patogenów, przybierających pozycję dominującą w szerzeniu chorób zakaźnych, a także już kolejny rok pogłębiającymi się trudnościami w realizacji przez PPIS we Wrocławiu nadzoru epidemiologicznego i działalności przeciwepidemicznej, wynikającymi zarówno z braku potrzebnych, jako narzędzi pracy regulacji prawnych, jak również rosnącej na terenie powiatu i będącej praktycznie poza kontrolą inspekcji sanitarnej grupy zamieszkałych obywateli narodowości obcej. W przypadku wielu jednostek chorobowych objętych nadzorem epidemiologicznym, udział obywateli innych narodowości (głównie ukraińskiej) sięgał niemal 20%, co w znacznym stopniu utrudniało realizację zadań określonych w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zarówno z powodu bariery językowej, różnic kulturowych, nieznanego statusu epidemiologicznego osób pojawiających się w rejonie odpowiedzialności, a także dużej mobilności społeczeństwa (częste zmiany adresu, pomieszkiwanie krótkotrwale w „trybie hotelowym”, trudny do weryfikacji adres zamieszkania podawany werbalnie podmiotom leczniczym realizującym świadczenia zdrowotne). Nakładał się na to duży stopień postępującej asymilacji obywateli Ukrainy ze społecznością lokalną i brak danych, dotyczących współczynników zapadalności rozwijających się chorób, charakterystycznych dla tej grupy społecznej. Powszechnie już przyjęty system „teleporady”, brak możliwości organizacyjno-technicznych do prowadzenia przez inspekcję sanitarną klasycznej formy wywiadów epidemiologicznych z następową gruntowną analizą zgłoszonych zachorowań oraz całkowity brak wiedzy i możliwości jej pozyskania, dotyczący liczby aktualnie przebywających na terenie powiatu osób obcego pochodzenia - szacowanych na około 80 tysięcy - ich miejscu zamieszkania, a także skąd i w jakim celu przybyli, nie tylko utrudniał realizację zadań bieżących ale również prognoz epidemiologicznych, umożliwiających podejmowanie czynności profilaktyczno-prewencyjnych, pomagających w utrzymaniu bezpieczeństwa epidemiologicznego na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Dodatkowo, poza realizacją zadań bieżących, w ubiegłym roku doszło do zdarzeń epidemiologicznych, czasochłonnych w prowadzeniu i wymagających od PPIS we Wrocławiu dla ich opanowania, zaangażowania wszystkich posiadanych sił i środków oraz realizacji niestandardowych przedsięwzięć merytoryczno-organizacyjnych na terenie Powiatu Wrocławskiego. Przywołane zdarzenia dotyczyły niespotykanie wysokiego na tle sytuacji ogólnopolskiej, gwałtownego wzrostu liczby zachorowań na krztusiec, zwłaszcza w I-półroczu ubiegłego roku oraz działań przeciwepidemicznych związanych z sytuacją powodziową w mieście i na terenach podmiejskich gmin.

Łącznie w 2024 roku opracowano epidemiologicznie i zarejestrowano 3.307 zachorowań, wobec 1.538 w roku 2023, co stanowi wzrost liczby objętych nadzorem epidemiologicznym przez PSSE we Wrocławiu przypadków o przeszło 115 %, wymagających w swoim przebiegu 390 vs. 304 w roku 2023 hospitalizacji.

Działalność przeciwepidemiczna koncentrowała się na prowadzeniu nadzoru epidemiologicznego, mającego charakter nadzoru czynno-biernego, opartego głównie o rejestrację zgłoszeń realizowanych przez placówki służby zdrowia z aktywnym prowadzeniem dochodzeń epidemiologicznych, opracowywaniem zarejestrowanych w następstwie ognisk epidemicznych i wdrażaniem procedur przeciwepidemicznych, właściwych dla poszczególnych jednostek chorobowych, wobec 60, określonych ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r., poz. 924 z późn. zm.) zakażeń i chorób zakaźnych.

Priorytetem prowadzonej działalności przeciwepidemicznej objęto choroby o szczególnym znaczeniu społecznym, mające poprzez swój wysoce zakaźny charakter, drogę transmisji oraz ich następstwa,

największy wpływ na możliwość naruszenia bezpieczeństwa epidemiologicznego populacji w rejonie odpowiedzialności PPIS we Wrocławiu.

Na podstawie prowadzonego na przestrzeni 2024 roku nadzoru epidemiologicznego sytuację epidemiologiczną na terenie Powiatu Wrocławskiego określić należy jako niepewną i niestabilną.

Od początku ubiegłego roku gwałtownie zaczęła rosnąć liczba zgłaszanych PPIS we Wrocławiu przypadków krztuśca, co przełożyło się na odnotowany z końcem 2024 roku przeszło 80-krotny wzrost liczby zachorowań – 324 vs. 4 przypadki w roku 2023 – które spowodowały przekroczenie współczynnika zapadalności rejestrowanego dla kraju o blisko 198 %, osiągając wartość 170,91 w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców. Zarejestrowano 4 przypadki zachorowań wśród obywateli Ukrainy, a także odnotowano zachorowanie na krztusiec u obywatela Chin. Importowanych zostało 12 przypadków. Ponad połowę chorujących w Powiecie Wrocławskim stanowili pacjenci w wieku 0-19 lat, przy czym najwięcej przypadków dotyczyło dzieci w wieku 10 oraz 12 lat, czyli tuż przed podaniem 6 dawki przypominającej szczepienia przeciw krztuścowi. Blisko 86 % z podlegających szczepieniom w ramach PSO była szczepiona przeciw krztuścowi. W związku z zachorowaniem hospitalizacji wymagało 21 osób. Analiza epidemiologiczna pozwala przypuszczać, że rejestrowane niepokojące zjawisko epidemiologiczne jest następstwem koincydencji, nakładających się na siebie czynników, takich jak: rosnąca liczba osób z różnych przyczyn nie realizujących Programu Szczepień Ochronnych (PSO), spadku odporności osób uprzednio zaszczepionych i niekontynuujących szczepień przypominających w cyklu 10-letnim, wystąpieniem epidemii wyrównawczej”, która w odniesieniu do krztuśca występuje zwykle w cyklu 3-5 letnim, znacznie zwiększoną mobilnością populacji, stwarzającą ryzyko zawleczenia zachorowań w rejon odpowiedzialności oraz mniejszą skutecznością wakcynacji szczepionkami a-celularnymi.

Przedstawione powyżej dla odzwierciedlenia sytuacji epidemiologicznej na terenie Powiatu - w formie tabelarycznej - dane, obejmujące wyłącznie opracowane zgłoszenia tzw. „chorób wskaźnikowych”, spełniające kryteria „definicji przypadków na potrzeby nadzoru epidemiologicznego” dla monitorowania sytuacji epidemiologicznej na potrzeby kraju oraz nadzoru wspólnotowego (ECDC), obrazują wahania liczby rejestrowanych zachorowań, ze wzrostem zachorowań wywołanych przez większość patogenów, podlegających nadzorowi epidemiologicznemu ale równocześnie ze spadkiem liczby przypadków, dotyczących chorób mających istotny wpływ na bezpieczeństwo epidemiologiczne w rejonie odpowiedzialności, w tym tzw. „chorób społecznych”, jak zakażenia i zachorowania wywoływane przez retrowirusy z rodziny Lentivirus, wywołujące zakażenia HIV, zachorowania na gruźlicę, czy choroby przenoszone drogą płciową.

Zarejestrowany w 2024 roku na terenie Polski spadek liczby zachorowań na wymienione wyżej jednostki chorobowe, przekładający się na obniżenie ich współczynników zapadalności był silniej wyrażony na terenie Powiatu Wrocławskiego. W przypadku zakażeń wirusem HIV i ich manifestacji objawowej (AIDS) sytuacja taka miała miejsce po raz pierwszy od lat. Wzrost na przestrzeni roku, korelujący z tendencją ogólnopolską liczby niektórych zarejestrowanych we Wrocławiu zachorowań, takich jak: odra, borelioza z Lyme, zachorowania wywołane przez wirusy wirusowego zapalenia wątroby typu A, jak i typu B (WZW typu A i typu B) przekraczał odpowiednie współczynniki zapadalności określone dla Polski (odpowiednio osiągając wartości: 356,76 %, 110,73 %, 125 % i 111,52 % wartości rejestrowanych dla kraju).

W 2024 roku zarejestrowano 7, wobec 19 w roku 2023 nowych zakażeń wirusem nabytego ludzkiego braku odporności (HIV). Prowadząc szeroko zakrojone działania edukacyjne, promujące społecznie zdrowy styl życia i profilaktyczną diagnostykę w kierunku HIV przy preferowanych przez sporą część społeczeństwa zachowaniach ryzykownych, PPIS we Wrocławiu spodziewał się

normalizacji sytuacji epidemiologicznej - znaczącego spadku nowo rozpoznanych zakażeń u mieszkańców Powiatu i obniżenia niepokojąco wysokich współczynników zapadalności, przekraczających wartości ogólnopolskie. Przeszło 63 % spadek liczby zakażeń wśród rodzimych mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, kształtujący wartość współczynnika zapadalności na poziomie 60,5 % określonego dla kraju, przy utrzymaniu się tej tendencji w następnych latach, odzwierciedli właściwy sposób reagowania PPIS we Wrocławiu. Stan kliniczny pacjentów przy rozpoznaniu HIV najczęściej obrazował zakażenie bezobjawowe, przy czym u 3 pacjentów rozpoznanie postawiono w trakcie hospitalizacji z innych przyczyn. Wśród mieszkańców Powiatu Wrocławskiego nie zarejestrowano żadnych przypadków zachorowania na AIDS.

Zarejestrowanej liczbie osób zakażonych wirusem HIV towarzyszyła rejestracja 13 zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową: kiłę rzeżączkę i choroby wywoływane przez chlamydie. Spośród 4 przypadków zachorowania na kiłę - indukujących wartość współczynnika zapadalności na poziomie stanowiącym 26,12 % (81,74 % w roku 2023) wartości współczynnika określonego dla kraju - wywołanych przez krętek blady (*Treponema pallidum*) i potwierdzonych wynikami badań laboratoryjnych wszystkie stanowiły postać kiły wczesnej, rozpoznane u mężczyzn, najczęściej w grupie wiekowej 30-44 lata (3 przypadki). Na terenie Powiatu nie zarejestrowano żadnego obcokrajowca z rozpoznaniem kiły. Zarejestrowano i opracowano również 4 przypadki zachorowań na rzeżączkę, wszystkie u mężczyzn, a także 5 przypadków zachorowań wywołanych przez *Chlamydię trachomatis* dotyczące 2 kobiety i 3 mężczyzn. Wszystkie te rozpoznania dotyczyły ludzi młodych, do 34 roku życia. W minionym okresie sprawozdawczym choroby przenoszone drogą płciową rozpoznano u 3 uchodźców z Ukrainy. U dwóch osób rozpoznano chlamydię (kobieta 22 lata oraz mężczyzna 24 lata), natomiast u jednego mężczyzny w wieku 23 lat rozpoznano rzeżączkę. Żaden rozpoznany przypadek nie wymagał hospitalizacji.

W ramach realizowanego w roku 2024 nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą, PPIS we Wrocławiu prowadził stałe działania nadzorowo-administracyjne. Zarejestrowano i opracowano w stosunku do roku 2023 o 10% mniej (27 vs. 30) zgłoszeń zachorowań na gruźlicę, w tym wszystkie przypadki miały postać gruźlicy płucnej. Nie stwierdzono wystąpienia przypadków gruźlicy lekoopornej. Podjęto działania profilaktyczno-przeciwepidemiczne związane z kontaktem dzieci z przedszkola, z pracownikiem placówki chorym na gruźlicę prątkującą. W następstwie 115 dzieci objęto badaniami diagnostycznymi, a wobec 5 wdrożono leczenie profilaktyczne. W minionym roku w następstwie choroby i jej powikłań zmarła 1 osoba. Zgłoszenia rozpoznania gruźlicy na terenie Powiatu Wrocławskiego oprócz obywateli polskich, dotyczyły obywateli: Ukrainy - 9 osób i Indonezji – 1 zachorowanie.

Niejednokrotnie, wdrażane procedury nadzorowo-administracyjne, dotyczące podejmowanych działań przeciwepidemicznych, jak kontynuacja leczenia czy badania kontrolne osób chorych lub osób z kontaktu, z uwagi na przywołaną wcześniej mobilność społeczeństwa, miały charakter przewlekły.

W porównaniu z rokiem 2023, charakteryzującym się brakiem zachorowań na WZW typu A w minionym roku zarejestrowano 2 przypadki choroby, dotyczące dziecka, u którego do zachorowania doszło w związku czasowym z podróżą do Egiptu oraz 67 kobiety, nie pracującej zawodowo – w przypadku której nie można było ustalić źródła zakażenia. Obydwoje chorzy nie byli uprzednio szczepieni p/WZW typu A. Nie zarejestrowano zgłoszeń zachorowań na WZW typu B i WZW typu C w postaci ostrej. Dwu i półkrotnie wzrosła liczba przewlekłych przypadków WZW typu B, przekraczając współczynnik zapadalności określony dla Polski o 11,5 %. Zarejestrowano 20 zachorowań, w tym u dwóch ukraińskich kobiet. Nie zanotowano zachorowań u osób urodzonych po 1996 roku (obowiązkowo szczepionych w 1 dobie życia p/WZW typu B). Zarejestrowano także osiem przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C o charakterze przewlekłym,

w tym u trzech Ukraińców - których skierowano do poradni POZ celem obowiązkowego szczepienia p/WZW typu B. Hospitalizacja wymagana była w stosunku do jednego pacjenta z każdego typu wirusowego zapalenia wątroby. Przyczynami zakażeń wirusami hepatotropowymi mogły być zarówno zabiegi medyczne, jak i poza medyczne zabiegi (upiększające), tatuaże, piercing, jak i narkomania.

Wśród zachorowań sezonowych (trudno przewidywalnych) wzrosła liczba zachorowań na ospę wietrzną – odpowiednio 531 w tym 5 hospitalizacji vs. 430 z koniecznością 9 hospitalizacji, liczba zachorowań na grypę (bez zróżnicowania metody diagnostyki laboratoryjnej) z 217 przypadków (w tym wymagających hospitalizacji - 7) do 864 (z wymaganą w 9 przypadkach hospitalizacją), a także infekcji wirusem RSV odpowiednio z 15 (10 hospitalizacji) do 121 (37 hospitalizacji) i zachorowań na płonicę (208 vs. 190 – w czterech przypadkach wymagających hospitalizacji). W minionym roku na terenie Powiatu ponownie nie zarejestrowano zgłoszonych przypadków COVID-19.

Wpływ na stan sanitarno-epidemiologiczny ma stopień rozpowszechnienia zakażeń i zachorowań zarówno sporadycznych, jak i ogniskowych wywołanych przez patogeny przewodu pokarmowego. W 2024 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego zarejestrowano i opracowano 46 vs. 41 przypadków w roku 2023 zakażenia pałeczkami *Salmonella*, zbliżając wartość współczynnika zapadalności do poziomu średniej dla kraju (98,54 %). Najczęściej rozpoznawanym serotypem była *Salmonella Enteritidis* – około 63 %. W 27 przypadkach zachorowanie wymagało hospitalizacji, a jeden przypadek przybrał postać posocznicy. Chorowały najczęściej dzieci w wieku 0-9 lat (31 przypadków), co stanowi 67,4 % wszystkich zakażeń w Powiecie. W przypadku 6 chorych zejściem choroby było nosicielstwo. Ponad to, zarejestrowano 10 przypadków *Campylobacter*, 1 przypadek kryptosporydiozy, 4 przypadki giardiozy, 1 przypadek jersiniozy, 1 przypadek szigelli oraz 1 *E. coli*. W przypadku 80% odnotowanych zakażeń konieczna była hospitalizacja. Jeden przypadek był importowy z Turcji.. Nie zarejestrowano wystąpienia na terenie Powiatu Wrocławskiego ognisk zbiorowego zatrucia pokarmowego, rodzimych lub zawleczonych zachorowań na dur brzuszny i dury rzekome.

W minionym roku zarejestrowano 1 podlegający hospitalizacji przypadek zakażenia *Legionellą* u kobiety w wieku 73 lat. Pacjentka zmarła wskutek powikłań ciężkiego przebiegu zapalenia płuc. Pomimo podjętych działań nie ustalono źródła zakażenia. Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na ostre nagminne porażenie dziecięce, leptospirozę, listeriozę i inwazyjną chorobę meningokokową. Wśród przypadków chorób inwazyjnych, wszystkich objętych hospitalizacją, zarejestrowano i opracowano zachorowania wywołane i/lub powikłane przez *Streptococcus pneumoniae*; w 6 przypadkach w postaci posocznicy, w 3 z postacią zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych i jeden w postaci zapalenia płuc. Zachorowania wystąpiły u 5 osób dorosłych w wieku 59-97 lat oraz u czworga dzieci: 3-miesięcznego zaszczepionego 1 dawką szczepionki Synflorix, 2-letniego zaszczepionego 3 dawkami preparatu, 3-letniego o nieznanym statusie zaszczepienia oraz 10-letniego chłopca, pochodzenia ukraińskiego, u którego choroba rozwinęła się zarówno w postaci posocznicy, jak i zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Również, zarejestrowano i opracowano zachorowanie na zapalenie płuc u 58-letniego mężczyzny o etiologii *Haemophilus influenzae* zmarłego z powodu innej współistniejącej choroby, a także 3 potwierdzone przypadki infekcji wywołanej *Streptococcus pyogenes* u kobiet w wieku 27, 46 i 60 lat (2 przebiegające w postaci posocznicy). Zarejestrowany został na przestrzeni 2024 roku wzrost liczby neuroinfekcji w przebiegu uogólnienia różnorodnych zakażeń i stanów patologicznych organizmu. W przeciwieństwie do roku 2023, dominujące znaczenie miał wzrost liczby neuroinfekcji o etiologii wirusowej – 9 przypadków, kształtujących współczynnik zapadalności na poziomie 93,87 % wartości średniej określonej dla kraju. Spośród 4 potwierdzonych przypadków kleszczowego zapalenia mózgu (KZM) trzy osoby nie pamiętały ukłucia przez kleszcza, a jedna ukłuta została na terenie województwa podlaskiego. Osoby albo wykonywały zawody, związane z pracą

w terenie albo przebywały w rejonie działkowo-leśnym. Jednym z chorujących był mężczyzna pochodzenia ukraińskiego. Zarejestrowany przypadek tularemii, manifestujący się wrzodziejacowężłową dotyczył 69-letniego mężczyzny hodującego kury. Na terenie Powiatu Wrocławskiego w 2024 roku zarejestrowano jeden zawleczony przypadek gorączki Denga, u 37-letniego mężczyzny spędzającego wakacje w Tanzanii, a także 5 potwierdzonych przypadków odry. Trzech w postaci ogniska domowego (nieszczepionych wg PSO chłopców w wieku 1 i 3 lat oraz ich deklarującego zaszczepienie 40-letniego ojca), a także 2 zachorowań sporadycznych u osób nieszczepionych, 43-letniej kobiety i 7-letniego chłopca z Ukrainy.

W 2024 roku zarejestrowano 164 (w tym 22 u dzieci), wobec 70 w roku 2023 przypadki zachorowań na chorobę z Lyme. Pod postacią rumienia wędrującego wykazano 158 przypadków, 4 osoby zostały zdiagnozowane jako neuroborelioza oraz 2 osoby jako postać boreliozy kostno-stawowej. W związku z zachorowaniem hospitalizowano 5 pacjentów. Badania laboratoryjne przeprowadzono w 33 przypadkach. Wśród zgłoszonych były 103 osoby aktywne zawodowo, z czego 9 miało pracę związaną z terenem. Do populacji kluczowej dla zakażenia należało 49 osób, będącymi działkowcami.

Wśród zarejestrowanych zachorowań jedna osoba była narodowości czeskiej oraz siedem ukraińskiej. 83 osoby pamiętały ukłucie przez kleszcza, z czego 81 na terenie Dolnego Śląska, po 1 z terenu województw lubuskiego i opolskiego.

Z rozpoznaniem zawleczonej malarii zgłoszone zostały dwie osoby. Jedna pacjentka u której rozpoznano *Plasmodium Faciparum*, nie stosująca chemioprophylaktyki, u której objawy wystąpiły już podczas pobytu na Madagaskarze, gdzie z gorączką, bólami głowy i mięśni oraz wymiotami była hospitalizowana, a po powrocie kontynuowała leczenie. Podawano jej Artesuant, Artemeter oraz Riamet. A także, mieszkaniec Kamerunu, który przyjechał w odwiedziny. Z gorączką i bólem głowy trafił na oddział zakaźny, gdzie rozpoznano *Plasmodium Ovale*. Pacjent obciążony wieloma chorobami, powtórnie chory (poprzednie zachorowanie w 2022 roku), leczony Riametem oraz Doksycyklina.

Aktywność tzw. „ruchów anty-szczepionkowych” oraz realizacja Narodowego Programu Szczepień w przebiegu stanu epidemii COVID-19, pomimo szeroko zakrojonych działań promujących i egzekwujących obowiązek realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, spowodowały niewielki spadek współczynników wyszczepialności, pozwalając jedynie na osiągnięcie - uwzględniając w statystyce wyłącznie dane dotyczące obywateli polskich - zadawałających ich wielkości w grupach wiekowych. Przykładowo dla rocznika 2024: od 71-82 % dla DTP, poprzez 64-82 % dla MMR, 93,5-97 % (ale szczepienie pierwotne tylko 43%) dla WZW B, do 94-98% dla BCG. A co za tym idzie, normalizacji sytuacji epidemiologicznej dotyczącej chorób, którym można zapobiec drogą czynnej, sztucznej immunizacji, zwłaszcza podlegających eradykacji w programie WHO - różyczce, odrze i polio. Pomimo podejmowanych przez PPIS we Wrocławiu działań ponownie w porównaniu z 2023 rokiem wzrosła liczba nie zaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień. Programem Szczepień Ochronnych objętych było 29.618 dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Realizowany był on przez 32 punkty szczepień w podmiotach leczniczych, w ramach Praktyki Lekarza Rodzinnego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień oraz nieprawidłowości w przechowywaniu preparatów szczepionkowych, zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej. Stopień wyszczepienia w dużej mierze zależny był od grupy wiekowej. Zarejestrowano i opracowano 26 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) łagodnych i dwa poważne.

W 2024 roku wzrosła liczba przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych i w następstwie zarejestrowanych w Powiecie Wrocławskim przypadków pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę z 74 w roku 2023 do 96. Dominowały pokąsania przez psy 57 (vs. 45 – 2023 r.) i koty 35. Odnotowano pojedyncze przypadki pokąsań przez kreta, kuny i łasicę - 4. W celu wykluczenia

wścieklizny u zwierzęcia współpracowano z Powiatowymi Lekarzami Weterynarii. Łączna liczba osób narażonych na zakażenie wścieklizną, u których wykonano szczepienia przeciw wściekliznie wynosiła 51 (48 w 2023 roku.), w tym osób narodowości: ukraińskiej - 2 mężczyzn (1 osoba szczepiona według schematu 4 - dawkowego Zagrzeb, 1 otrzymał 2 dawki według schematu szczepień przypominających). Szczepienia podejmowano najczęściej po pokąsaniu przez nieznane psy i koty (49 osób). Pełnym cyklem szczepień zabezpieczono 38 osób narażonych (wobec 42 w roku 2023 r.) w tym u 31 osób według schematu „Zagrzeb”. Pięć osób przerwało szczepienia po trzeciej dawce. Osiem osób otrzymało dwie dawki szczepienia (w trzech przypadkach pacjent nie zgłosił się na dalsze szczepienia, mimo wezwań, 4 osoby już były wcześniej szczepione i otrzymały szczepienia przypominające, u 1 osoby szczepienia przerwano po dostarczeniu ujemnej obserwacji weterynaryjnej). W Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. J. Gromkowskiego przy ul. Koszarowej 5, w oddziale zakaźnym hospitalizowano 3 osoby dorosłe (analogicznie do roku 2023.) Nie zgłoszono przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny wśród zwierząt na terenie Powiatu Wrocławskiego.

W 2024 roku, w podmiocie leczniczym prowadzącym działalność na terenie Powiatu Wrocławskiego – szpitalu „Orthos” - nie zarejestrowano wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych oraz w wyniku prowadzonych czynności kontrolnych zastrzeżeń do realizacji zadań przez Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

W 2024 roku realizację zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna we Wrocławiu weryfikowała w sposób praktyczny, podejmując działania przeciwepidemiczne i administracyjno-organizacyjne, dotyczące złożonej sytuacji hydrograficznej (powódź) na terenie Powiatu Wrocławskiego. Uwzględniając realne możliwości, działania realizowano w oparciu o współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna, podmioty lecznicze). Przykładem pozytywnego aspektu prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu nadzoru epidemiologicznego na terenie Powiatu, był brak wpływu na stan bezpieczeństwa epidemiologicznego sytuacji powodziowej i likwidacji skutków powodzi. Nie zarejestrowano wzrostu liczby zachorowań na choroby zakaźne i incydentów zakłócających realizację działań przeciwepidemicznych, związanych ze złożoną sytuacją hydrologiczną. W związku z możliwością wystąpienia epidemiologicznych następstw skutków powodzi i realizacji działań polegających na ich likwidacji z inicjatywy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w dniu 20 września 2024 roku utworzony został na bazie Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu przy ul. Koszarowej 5, Nietatowy Punkt Szczepień prowadzący szczepienia profilaktyczne i poekspozycyjne dla wszystkich osób zaangażowanych w walkę z żywiołem i likwidacją skutków powodzi na terenie Wrocławia, Powiatu Wrocławskiego i województwa dolnośląskiego, zarówno służb mundurowych, jak i wolontariuszy narażonych na ekspozycję z materiałem zakaźnym, w trakcie prowadzonych czynności pomocowych i ratunkowych. Skuteczne działania, podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu związane z sytuacją powodziową i likwidacją skutków powodzi, nie przełożyły się na odległe implikacje epidemiologiczne na terenie powiatu. Nie zarejestrowano wzrostu liczby zachorowań na choroby zakaźne i incydentów zakłócających realizację działań przeciwepidemicznych, związanych ze złożoną minioną sytuacją hydrologiczną.

2. Warunki zdrowotne środowiska.

1. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze powiatu wrocławskiego zewidencjonowane i eksploatowane są 42 wodociągi sieciowe oraz 1 wodociąg przesyłowy. W 2024 r. uruchomiony został 1 nowy wodociąg sieciowy Gądów w gminie Kąty Wrocławskie.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość funkcjonujących w 2024 r. wodociągów (w poszczególnych przedziałach produkcji wody) oraz informacje o przeprowadzonych kontrolach wodociągów.

L.p.	Przedział produkcji wody [m ³ /d]	Ilość wodociągów	Ilość kontroli terenowych	Ilość kontroli badania wody (nadzór urzędowy i kontrola wewnętrzna)	Sumaryczna liczba kontroli
1.	>100 001	0	0	0	0
2.	10 001 – 100 000	0	0	0	0
3.	1001 - 10 000	13	26	264	290
4.	101 – 1 000	21	41	225	266
5.	≤ 100	6	12	53	65
6.	Inne podmioty	3	4	18	22
	Suma	43	83	560	643

W harmonogramie kontroli sanitarnych na 2024 r. ujęto wszystkie eksploatowane wodociągi sieciowe produkujące i dostarczające wodę z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonujące na terenie powiatu wrocławskiego. W 2024 r. przeprowadzono 83 kontrole wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego.

1.1. Wodociągi sieciowe

Powiat wrocławski – 13 wodociągów sieciowych:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Łosice	Długołęka	3 946	1 535,60
2	Piecowice	Długołęka	1 950	1 062,20
3	Siedlec	Długołęka	3 883	1 325,20
4	Śliwice	Długołęka	14 683	1 104,40
5	Święta Katarzyna	Siechnice	12 587	1 515,13
6	Groblice	Siechnice	5 828	1 260,41

7	Pietrzykowice	Kąty Wrocławskie	1 045	1 396,65
8	Kąty Wrocławskie	Kąty Wrocławskie	8 068	1 849,55
9	Smolec	Kąty Wrocławskie	7 173	1 216,55
10	Biskupice Podgórne	Kobierzyce	10 648*	2 231,00
11	Krzyżowice	Kobierzyce	1 231	2 462,00
12	Nadolice Wielkie	Czernica	20 344	2 512,0
13	Świątniki	Sobótka	12 034	2 290,38
Suma			103 420*	21 761,07

*Wodociągi Biskupice Podgórne i Księginice funkcjonują jako wodociągi grupowe i łącznie zaopatrują 10648 osób.

Źródłem wody dla wodociągów sieciowych są ujęcia wód głębinowych (studnie głębinowe). Z produkowanej wody wodociągowej w 2024 roku korzystało 103 420 odbiorców.

Z 13 urządzeń wodociągowych pobrano do badań laboratoryjnych 264 próbek kontrolnych wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Łosice* – zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Piecowice* - zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru organoleptycznego: mętności.
- *Wodociąg sieciowy Siedlec* - zbadano 16 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Na podstawie wykonanych badań stwierdzono, iż wartości parametru fizyko - chemicznego – pestycydu chloridazonu-desfenylu i chlorodazon-metyl-desfenylu nie przekraczały dopuszczalnych poziomów stężeń określonych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu Nr 964/21 z dnia 5 marca 2021 r. W dniu 26 kwietnia 2024 r. Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał drugą zgodę na odstępstwo dla chloridazonu – desfenylu (decyzja obowiązuje do dnia 5 marca 2027 r.).
- *Wodociąg sieciowy Śliwice* – zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie wartości parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22±2° C po 72 h.
- *Wodociąg sieciowy Święta Katarzyna* - zbadano 19 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 4 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru organoleptycznego – mętności oraz parametrów fizyko – chemicznych – żelaza oraz manganu.
- *Wodociąg sieciowy Groblice* - zbadano 64 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 25 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych

oraz parametrów fizyko - chemicznych – ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22 C, liczby bakterii grupy coli, pestycydu chloridazonu-desfenylu, manganu, żelaza, jonu amonowego.

- *Wodociąg sieciowy Pietrzykowice* - zbadano 16 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Kąty Wrocławskie* - zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Smolec* – zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Biskupice Podgórne* - zbadano 21 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizyko – chemicznego – manganu.
- *Wodociąg sieciowy Krzyżowice* - zbadano 20 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Nadolice Wielkie* – zbadano 18 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h.
- *Wodociąg sieciowy Świątniki* - zbadano 20 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 4 próbkach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm parametrów fizyko – chemicznych twardości ogólnej. Jednakże wartości te spełniają wymagania określone w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu z dnia 15 września 2021 r. Nr 4845/21 (z późn. zm.) o warunkowej przydatności wody do spożycia dostarczanej z wodociągu sieciowego Świątniki, w której ustalono dopuszczalny poziom twardości.

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące i zapobiegawcze oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych, z wyjątkiem:

- 1) wodociągu sieciowego Świątniki (gmina Sobótka), którą oceniono jako wodę warunkowo przydatną do spożycia przez ludzi ze względu na obowiązującą decyzję dotyczącą warunkowej przydatności wody z uwagi na podwyższoną twardość ogólną wody,
- 2) wodociągu sieciowego Siedlec (gmina Długołęka), którą oceniono jako wodę przydatną do spożycia na zasadach udzielonego odstępstwa dotyczącego zgody na przekroczenie dopuszczalnego poziomu chloridazonu – desfenylu w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- 3) wodociągu sieciowego Groblice (gmina Siechnice), którą oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia przez ludzi ze względu na decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi wydaną w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu mętności, żelaza oraz manganu. Jednocześnie wodę dostarczaną w 2024 r. z ww. wodociągu oceniono jako przydatną do spożycia, zgodnie z udzielonym odstępstwem dotyczącym zgody na przekroczenie dopuszczalnego poziomu chloridazonu – desfenylu w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Przeprowadzono 26 kontroli w/w urządzeń wodociągowych w zakresie spełniania wymagań sanitarnych i technicznych. Stan techniczny i sanitarny skontrolowanych obiektów, urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę oceniono jako dobry.

• **Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/d.**

Powiat wrocławski – 21 wodociągów sieciowych:

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ /d]
1	Kobierzyce	Kobierzyce	7 140 **	352,00
2	Tyniec Mały	Kobierzyce	2 079	502,00
3	Cieszycze	Kobierzyce	7 140 **	474,00
4	Księginice	Kobierzyce	10 648 *	687,00
5	Tyniec n/Ślęzą	Kobierzyce	837	105,00
6	Węgry	Żórawina	1 032	162,20
7	Żórawina	Żórawina	5 271	984,80
8	Bratowice	Żórawina	2 837	526,70
9	Stary Śleszów	Żórawina	1 153	202,00
10	Żerniki Wielkie	Żórawina	944	126,10
11	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Ślęża”, Gniechowice	Kąty Wrocławskie	1 044	200,00
12	Sadków	Kąty Wrocławskie	2 623	458,90
13	Gniechowice	Kąty Wrocławskie	3 332	151,85
14	Gądów	Kąty Wrocławskie	2 376	528,85
15	Borowa	Długołęka	3 178	943,50
16	Długołęka	Długołęka	6 626	210,70
17	Mietków	Mietków	2 408	344,50
18	Suchy Dwór	Siechnice	5 734	857,40
19	Łukaszowice	Siechnice	683	161,50
20	PPO Siechnice	Siechnice	Na potrzeby przedsiębiorstwa	126,00

21	Jordanów Śląski / Karolin	Jordanów Śląski	3 150	440,50
Suma			63 095 *, **	8 545,50

*Wodociągi Biskupice Podgórne i Księginice funkcjonują jako wodociągi grupowe i łącznie zaopatrują 10648 osób.

**Wodociągi Cieszyce i Kobierzyce funkcjonują jako wodociągi grupowe i łącznie zaopatrują 7140 osób.

Źródłem wody dla 21 wodociągów sieciowych są ujęcia głębinowe (studnie).

Z wody produkowanej przez w/w wodociągi sieciowe korzystało 63 095 stałych odbiorców.

Wykonano badania kontrolne 225 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Kobierzyce* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Tyniec Mały* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Cieszyce* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Księginice* – zbadano 18 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 4 próbkach wody stwierdzono przekroczenie parametru mikrobiologicznego – w 1 próbce wody dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, w 3 próbkach wody liczby bakterii grupy coli.
- *Wodociąg sieciowy Tyniec n/Ślęża* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Węgry* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Żórawina* - zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Bratowice* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Stary Śleszów* - zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Żerniki Wielkie* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

- *Wodociąg sieciowy Spółdzielni Mieszkaniowej „Ślęza” w Gniechowicach* – zbadano 11 próbek wody, w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru organoleptycznego - mętności oraz parametru mikrobiologicznego - liczby bakterii grupy coli.
- *Wodociąg sieciowy Sadków* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Gniechowice* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Gądów* – zbadano 6 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h oraz parametru fizyko – chemicznego – manganu.
- *Wodociąg sieciowy Długoleka* - zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h.
- *Wodociąg sieciowy Borowa* - zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu parametru fizyko – chemicznego – manganu.
- *Wodociąg sieciowy Mietków* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 zbadanych próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu liczby bakterii grupy coli.
- *Wodociąg sieciowy Suchy Dwór* – zbadano 34 próbki wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 16 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametrów mikrobiologicznych – liczby bakterii grupy coli, liczby *Escherichia coli*, ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22°C , parametru organoleptycznego (mętności) oraz parametrów fizyko - chemicznych – chloramin, żelaza, manganu. W związku ze stwierdzonym przekroczeniem liczby bakterii grupy coli oraz liczby *Escherichia coli* Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w dniu 9 sierpnia 2024 r. wydał decyzję Nr 4879/24 stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał w dniu 14 maja 2024 r. decyzję Nr 2965/24 o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi dostarczanej odbiorcom z wodociągu sieciowego Suchy Dwór ze względu na przekroczenie dopuszczalnych wartości parametru organoleptycznego: mętności oraz wskaźników fizyko – chemicznych: żelaza i manganu.
- *Wodociąg sieciowy Łukaszowice* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru organoleptycznego - mętności i fizyko - chemicznego – żelaza.
- *Wodociąg sieciowy PPO Siechnice* - zbadano 14 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 5 próbkach wody stwierdzono podwyższoną zawartość w zakresie parametru fizyko - chemicznego – chloridazonu-desfenylu. W związku z powyższym w dniu 4 października 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał decyzję Nr 6229/24 udzielającą zgodę na odstępstwo dla metabolitu pestycydu chloridazonu o nazwie chloridazon - desfenyl oraz w zakresie sumy pestycydów.
- *Wodociąg sieciowy Jordanów Śląski / Karolin* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych, z wyjątkiem:

- 1) wodociągu sieciowego Suchy Dwór (gmina Siechnice) - od dnia 9 sierpnia 2024 r. do dnia 13 sierpnia 2024 r. wodę oceniono jako nieprzydatną do spożycia przez ludzi,
- 2) wodociągu sieciowego Suchy Dwór (gmina Siechnice) - wodę oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia przez ludzi ze względu na decyzję o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi wydaną w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu mętności, żelaza oraz manganu.,
- 3) wodociągu sieciowego PPO Siechnice (gmina Siechnice) - wodę oceniono jako warunkowo przydatną do spożycia na zasadach udzielonego odstępstwa ze względu na podwyższoną zawartość w zakresie parametru fizyko - chemicznego – chloridazonu -desfenyłu.

Przeprowadzono 41 terenowych kontroli sanitarnych 21 ww. wodociągów sieciowych.

Stan sanitarno-techniczny urządzeń wodociągowych produkujących wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia nie budził zastrzeżeń.

- **Wodociągi w przedziale produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$.**

Powiat wrocławski – 6 funkcjonujących wodociągów sieciowych

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m^3/d]
1	Stróża	Mietków	686	92,00
2	Sulistrowiczki	Sobótka	182	79,54
3	Mokry Dwór - przesyłowy	Siechnice	409	61,32
4	Jaksonów	Żórawina	804	96,30
5	Kębłowice	Kąty Wrocławskie	619	86,35
6	Łozina	Długołęka	2 379	51,60
	Suma		5 079	467,11

Woda na potrzeby wodociągowe dla ww. wodociągów czerpana jest z ujęć głębinowych (studni). Źródłem wody dla wodociągu sieciowego Sulistrowiczki jest woda ujmowana poprzez 5 studni drenazowych.

Z wody wodociągowej produkowanej przez wodociągi korzystało 5 079 osób.

Pobrano i wykonano badania laboratoryjne 53 próbek kontrolnych wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia:

- *Wodociąg sieciowy Stróża* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Sulistrowiczki* – zbadano 5 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg przesyłowy Mokry Dwór* - zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizyko – chemicznego – liczby bakterii grupy coli, mętności i manganu (oznaczone wartości odpowiednio – próbka 1: liczba bakterii grupy coli.
- *Wodociąg sieciowy Jaksonów* – zbadano 8 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- *Wodociąg sieciowy Kęblowice* – zbadano 13 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie parametrów organoleptycznych i fizyko - chemicznych – mętności, chloru wolnego, manganu, żelaza.
- *Wodociąg sieciowy Łozina* – zbadano 10 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W przypadkach stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, zarządcy wodociągów podejmowali skuteczne działania korygujące oraz przedstawiali wyniki badań laboratoryjnych, potwierdzające prawidłową jakość produkowanej wody, zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wyżej wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych.

W 2024 r. przeprowadzono 12 terenowych kontroli sanitarnych ww. wodociągów sieciowych. Stan techniczny funkcjonujących obiektów oraz urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry.

1.2. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]
1.	Pensjonat "Mieszko i Jagienka"	Sobótka	70	10,00
2.	Pałac Krobielowice	Kąty Wrocławskie	70	10,00
3.	Stacja Badawcza Trzody Chlewnej	Żórawina	12	120,00

- *Wodociąg lokalny Pensjonat „Mieszko i Jagienka”* – zbadano 4 próbki wody, jakość wszystkich próbek odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

- *Wodociąg sieciowy Pałac Krobielowice* – zbadano 5 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu parametru fizyko - chemicznego – sumy chlorynów i chloranów.
- *Wodociąg sieciowy Stacji Badawczej Trzody Chlewnej* – zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 2 próbkach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizyko - chemicznych: próbka 1: liczba bakterii grupy coli, próbka 2: mętność, ogólna liczba mikroorganizmów w temp. $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h.

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych.

W 2024 r. przeprowadzono 3 terenowe kontrole sanitarnych ww. wodociągów sieciowych. Stan techniczny funkcjonujących obiektów oraz urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu figuruje 13 studni publicznych zlokalizowanych na terenie powiatu wrocławskiego. W 2024 r. nie przeprowadzono kontroli tych obiektów.

Przeprowadzono kontrolę „Źródełka Sulistrowiczki” w miejscowości Sulistrowice w gm. Sobótka, podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Stwierdzono, że Zarządca obiektu (Nadleśnictwo Miękinia) zapewnił tablicę informacyjną o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi.

Przekroczenia parametrów, które stwierdzono w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

Wodociągi w przedziale produkcji 1001- 10 000 m³/d:

Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, Liczba bakterii grupy coli, mętność, mętność, żelazo, mangan, Jon amonowy, Chloridazon – desfenyl oraz twardość ogólna.

Wodociągi w przedziale produkcji 101 – 1 000 m³/d:

Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h, Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h oraz mangan, liczba bakterii grupy coli, liczba *Escherichia coli*, mętność, żelazo, mangan, liczba bakterii grupy coli i mętność, Chloridazon – desfenyl, zapach, chloraminy i mangan, mętność i mangan, mętność i żelazo, mętność, żelazo i mangan,

Wodociągi w przedziale produkcji ≤ 101 m³/d:

Liczba bakterii grupy coli, mętność, mętność i mangan, chlor wolny, mangan i żelazo,

Inne podmioty zaopatrujące w wodę:

Ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h i mętność, liczba bakterii grupy coli – w 1 próbce pobranej wody, suma chlorynów i chloranów.

1.3. Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Wszystkie miejscowości w powiecie wrocławskim są miejscowościami zwodociągowanymi.

1.4. Stan sanitarny ciepłej wody w instalacjach wodociągowych wewnątrz budynków

W 2024 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami ciepłej wody użytkowej w budynkach użyteczności publicznej (ZOZ, obiekty noclegowe, domy pomocy społecznej, pływalnie kryte) oraz w budynkach mieszkalnych.

W PSSE we Wrocławiu zaplanowano w harmonogramie poborów na 2024 badania próbek kontrolnych ciepłej wody użytkowej z 2 obiektów zlokalizowanych na terenie powiatu wrocławskiego:

L.p.	Rodzaj obiektu	Ilość zaplanowanych obiektów	Ilość zbadanych obiektów	Ilość obiektów w których stwierdzono przekroczenie
1.	Podmioty lecznicze (szpitale)	1	1	-
2.	Szpitale jednodniowe	0	0	-
3.	Zakłady opiekuńczo – lecznicze	1	1	-
4.	Domy Pomocy Społecznej	0	0	-
5.	Obiekty noclegowe	0	0	-
Suma		2	2	-

Dodatkowo wykonywane były pobory próbek ciepłej wody użytkowej nie ujęte w harmonogramie kontroli na 2024 r. – w obiektach nowych i funkcjonujących, w związku ze zgłoszonymi wnioskami oraz w ramach kontroli sprawdzających po wydanych decyzjach i podejmowanych przez zarządców obiektów działaniach korygujących.

W 2024 r. wykonane zostały badania wody ciepłej użytkowej przeprowadzone przez zarządców / właścicieli obiektów oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu z następujących obiektów:

1. Dom Pomocy „Przystań Seniora”, ul. Sportowa 2, Borzygniew, gm. Mietków,
2. Dom Opieki Świętego Józefa, ul. Klasztorna 1, Małkowice, gm. Kąty Wrocławskie,

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej średnie skażenie wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. Zespół Szkolno – Przedszkolny, ul. Chabrowa 99, Wysoka.

Po przeprowadzeniu badań jakości wody ciepłej użytkowej wysokie skażenie wody w instalacji wewnętrznej budynków, bakteriami z rodzaju *Legionella* stwierdzono w obiektach:

1. Budynek mieszkalny, ul. Wojska Polskiego 8-12, Czernica.

Na Zarządców obiektów nałożono obowiązki w drodze decyzji administracyjnych z rygiem natychmiastowej wykonalności, a po przeprowadzonych działaniach korygujących wykonywane były badania kontrolne próbek wody ciepłej użytkowej.

1.5. Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

Woda z ujęć podziemnych

W 2024 r. Zarządcy wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie powiatu wrocławskiego przeprowadzali badania jakości wód podziemnych pobieranych z ujęć (studni głębinowych) określające klasy wód zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2016, poz. 85) oraz z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148). Sprawozdania z przedmiotowych badań okazywano do wglądu PPIS we Wrocławiu.

W 2024 r. wykonano badania wody surowej z następujących wodociągów sieciowych: Stróża (klasa I, II, III), Mietków (klasa I, II, III, IV), Żerniki Wielkie (klasa I, II), Żórawina (klasa I, II), Stary Śleszów (klasa I, II, III), Bratowice (klasa I, II, III), Węgry (klasa I, II), Świętniki (klasa I, II, III), Sulistrowiczki (klasa I, II), Łukaszowice (klasa I, II, III, IV), Groblice (klasa I, II, III), Święta Katarzyna (klasa I, II, III, IV), Suchy Dwór (klasa I, II, III), Jaksonów (klasa I, II, III), Długołęka (klasa I, II, III, IV), Borowa (klasa I, II), Łozina (klasa I, II, III), Śliwice (I, II, III klasa), Gądów (klasa I, II, III), Kąty Wrocławskie (klasa I, II, III), Pietrzykowice (klasa I, II), Kębłowice (klasa I, II), Gniechowice (klasa I, II, III), Smolec (klasa I, II, III), Sadków (klasa I, II).

1.6. Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2024 r. prowadzone było postępowanie administracyjne dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- Zgody na odstępstwo od dopuszczalnych wartości (pestycydy): 2 (wodociąg sieciowy PPO Siechnice, wodociąg sieciowy Groblice, gm. Siechnice),
- Decyzje – brak przydatności wody do spożycia: 1 (wodociąg sieciowy Suchy Dwór, gm. Siechnice),
- Warunkowa przydatność wody do spożycia: 2 (wodociąg sieciowy Suchy Dwór, wodociąg sieciowy Groblice, gm. Siechnice),
- Decyzje prolongujące dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi: 1 (wodociąg sieciowy Świętniki, gm. Sobótka),
- Decyzje administracyjne w związku z przekroczeniem poziomu bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie w budynku mieszkalnym: 1 (z rygorem natychmiastowej wykonalności),
- decyzje płatnicze za badania wody przeznaczonej do spożycia pobranych na terenie powiatu wrocławskiego z wodociągów sieciowych: 23,
- decyzje płatnicze za badania wody przeznaczonej do spożycia pobranych na terenie powiatu wrocławskiego z innych podmiotów zaopatrujących w wodę: 4,
- decyzje płatnicze za badania wody cieplej w lokalach mieszkalnych (*Legionella*): 1,
- decyzje na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów (w tym dezynfekcyjnych): 8 (wodociągi w powiecie wrocławskim).
- Wydano 2 decyzje zatwierdzające systemy jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia w laboratoriach zewnętrznych, lub decyzje zmieniające dla:
 - ✓ Ośrodka Badania Podstawowych Projektów i Wdrożeń OIKOS sp. z o.o., ul. Powstańców Śląskich 8, Święta Katarzyna (2 decyzja – 1 zatwierdzenie, 1 zmiana).

2. BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

W roku 2024 zarejestrowano 3 wnioski dotyczące hałasu wewnątrz pomieszczeń, w większości przypadków sprawy zostały przekazane do organów nadzoru budowlanego ochrony środowiska lub zarządców.

Stężen substancji toksycznych nie badano w 2024 roku.

3. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

3.1. Tereny wiejskie

W 2024 roku stan czystości i porządku terenów powiatu wrocławskiego oceniono jako dobry.

3.2. Tereny rekreacyjne

Na terenie powiatu wrocławskiego nadzorem objęte są 4 parki.

Przeprowadzono 2 kontrole parków

Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

4. STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

4.1. Pływalnie kryte

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej we Wrocławiu na terenie powiatu wrocławskiego funkcjonują 2 baseny na terenie hoteli, 1 Centrum Basenowo – Sportowe, ul. Błękitna 2, Ślęza i 1 pływalnia w obiekcie sportowo-rekreacyjnym („Delfinek” w Kątach Wrocławskich).

Na terenie powiatu przeprowadzono 7 kontroli.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej, lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*), jak również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego stanu sanitarnego - prowadzone było postępowanie administracyjne:

- za negatywny wynik badania próbki wody (w tym wody ciepłej użytkowej) pobranej z basenu na terenie powiatu wrocławskiego wydano 1 decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności.
- za negatywne wyniki badania próbek wody (w tym wody ciepłej użytkowej) pobranych z basenów i pływalni na terenie powiatu wrocławskiego wydano 4 decyzje opłatowe.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody przeznaczonej do celów kąpielowych to: ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, Σ THM, azotanów, zbyt niska wartość potencjału redox oraz przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w $36 \pm 2^\circ \text{C}$ po 48 h.

4.2. Kąpieliska

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego zarejestrowane są 2 kąpieliska:

- Sulistrowice, gm. Sobótka (niezgłoszone jako funkcjonujące w 2024 r.),
- „Błękitna Laguna”, ul. Sportowa 10, Siechnice.

Kąpielisko „Błękitna Laguna” - przeprowadzono 4 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

5. STAN SANITARNY OBIEKTÓW DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1. Domy Pomocy Społecznej

W powiecie wrocławskim funkcjonują 2 domy pomocy społecznej, działające po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej:

- DPS, ul. Sportowa 2, Borzygniew,
- Dom Opieki, ul. Klasztorna 1, Małkowice.

W 2024 roku skontrolowano 2 obiekty (przeprowadzono 2 kontrole). Stan sanitarny obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

5.2. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim zarejestrowany jest 1 obiekt: Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień MONAR (wraz z hostelem), Milejowice 1A, gmina Żórawina. Przeprowadzona została 1 kontrola obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

5.3. Noclegownie i domy dla bezdomnych

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim zarejestrowany jest 1 obiekt: Schronisko im. Św. Brata Alberta, Szczodre 55, gmina Długołęka.

W 2024 r. nie przeprowadzono kontroli ww. obiektu.

6. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

6.1. Hotele

Na terenie powiatu wrocławskiego objętych nadzorem jest 11 hoteli posiadających decyzje o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniej kategorii: 1 obiekt w kategorii *****, 8 obiektów w kategorii ***, 1 obiekt w kategorii **, 1 obiekt w kategorii *.

Na terenie powiatu wrocławskiego w 2024 r. skontrolowano 10 obiektów, przeprowadzono 10 kontroli. Bieżący stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

6.2. Schroniska i pola biwakowe

Na terenie powiatu wrocławskiego znajdują się 2 schroniska, 1 pole biwakowe oraz 1 kompleks wypoczynkowy. W 2024 r. skontrolowano 1 obiekt (Schronisko - Dom Turysty „Pod Wieżycą”, ul. Armii Krajowej 13, Sobótka), stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

6.3. Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

Na terenie powiatu wrocławskiego znajduje się 19 obiektów świadczących usługi hotelarskie nieposiadających decyzji o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii: agroturystyka (1), gościniec (1), usługi hotelarskie (2), zajazdy (2), hotele pracownicze (2), kwatery prywatne (1), ośrodki wypoczynkowe (2), pensjonaty (1), pokoje gościnne (7).

W 2024 r. do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych dopisano 1 obiekt.

W 2024 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 9 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (przeprowadzono 9 kontroli) podczas których oceniano ich bieżący stan sanitarny. Stan sanitarny obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

7. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

7.1. Zakłady fryzjerskie

W 2024 r. likwidacji uległy 2 zakłady fryzjerskie wpisane do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych, nadzorem objęto 5 nowych obiektów.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego znajduje się 67 zakładów.

Na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 11 zakładów fryzjerskich, przeprowadzono 11 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów fryzjerskich oceniony na koniec 2024 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.2. Zakłady kosmetyczne

W 2024 r. likwidacji uległy 2 zakłady kosmetyczne wpisane do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych, nadzorem objęto 3 nowe zakłady kosmetyczne.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajdują się 54 zakłady kosmetyczne i 2 solaria.

Na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 7 zakładów kosmetycznych, 1 solarium, przeprowadzono łącznie 8 kontroli.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych zakładów kosmetycznych oraz solariów oceniony na koniec 2024 roku jako dobry.

7.3. Zakłady tatuażu

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu znajduje się 1 zakład.

Na terenie powiatu wrocławskiego nie kontrolowano w 2024 r. zakładów tatuażu.

7.4. Zakłady Odnowy Biologicznej

W 2024 r. nadzorem objęto 2 nowe obiekty.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na powiatu znajduje się 11 zakładów i siłowni.

Na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 2 zakłady odnowy biologicznej, przeprowadzono 2 kontrole.

Stan skontrolowanych zakładów odnowy biologicznej nie budził większych zastrzeżeń.

7.5. Zakłady, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie powiatu wrocławskiego znajduje się 17 zakładów w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało.

W 2024 r. skontrolowano 1 zakład, w których świadczone są różne usługi upiększające ciało, przeprowadzono 1 kontrolę.

Stan skontrolowanego zakładu nie budził większych zastrzeżeń.

8. STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

8.1. Dworce i stacje kolejowe:

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w powiecie wrocławskim nadzorowane są 2 przystanki kolejowe i 8 stacji kolejowych. Skontrolowano 3 stacje kolejowe w powiecie. Stan skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2024 roku nie budził zastrzeżeń.

9. STAN SANITARNY CMENTARZY, POMÓW POGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

Cmentarze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie powiatu znajdują się ogólnie 53 cmentarze, w tym 50 cmentarzy parafialnych i 3 cmentarze komunalne.

Na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 7 cmentarzy, przeprowadzono 7 kontroli. Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ekshumacje

W 2024 roku wydanych zostało 80 decyzji na ekshumacje, 12 decyzji na wywóz zwłok i szczątków ludzkich.

10. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

Na terenie powiatu wrocławskiego objętych nadzorem Oddziału Higieny Komunalnej są 153 pozostałe obiekty komunalne, w tym: apteki (26 obiektów), hurtownie farmaceutyczne (1), parkingi (10), stacje paliw (18), placówki Poczty Polskiej (23), pralnie (1), biblioteki (10), kina (1), obiekty kultury (9), obiekty sportowe (7), galerie i centra handlowe (6), sklepy z odzieżą używaną (4), targowiska (1), sale zabaw (1), przepompownie ścieków (15), oczyszczalnie ścieków (12), składowiska odpadów (6) i inne (2).

Do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych w 2024 r. dopisano 1 obiekt sportu i rekreacji.

W 2024 r. na terenie powiatu wrocławskiego skontrolowano 1 obiekt sportu i rekreacji i 7 oczyszczalni ścieków.

Stan skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

11. PODSUMOWANIE

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Stan sanitarny powiatu wrocławskiego ocenia się jako dobry.

12. Podmioty lecznicze – powiat wrocławski

Poniżej przedstawiono liczbowe zestawienie podmiotów leczniczych oraz praktyk lekarskich działających na terenie powiatu wrocławskiego w 2024 r.:

1. 1 podmiot leczniczy wykonujący działalność leczniczą z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne – szpitalne,
2. 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze,
3. 107 przychodni, ośrodków, poradni, ambulatoriów,
4. 2 pogotowia ratunkowe,
5. 166 praktyk lekarskich,

6. 5 praktyk pielęgniarek i położnych.

12.1. Szpitale

W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono kontrole sanitarne uwzględniając stanu techniczny rzutujący na stan sanitarny.

Wydano 2 decyzje administracyjne oraz 1 decyzję płatniczą.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

W 2024 r. przeprowadzono 2 kontrole w szpitalu stacjonarnym i całodobowym prowadzącym działalność w powiecie wrocławskim.

ORTHOS Szpital Wielospecjalistyczny sp. z o.o., ul. Wrocławska 2A, 52-229 Komorowice

Stan higieniczno-sanitarny oceniono na dobry. Stan sanitarno-techniczny w skontrolowanym obiekcie budził zastrzeżenia. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi złego stanu higieniczno-technicznego stolarki drzwiowej w pokojach łóżkowych pacjentów wydano decyzję administracyjną i płatniczą. Prowadzone jest postępowanie administracyjne.

Postępowanie z odpadami

Szpital posiada uregulowany system gospodarki odpadami realizując podpisaną umowę z podmiotem zewnętrznym na odbiór i transport do utylizacji. Wstępnie odpady medyczne magazynowane są w wydzielonym magazynie odpadów medycznych. Magazyn odpadów medycznych posiada niezależne wejście, jest zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych, ściany i podłoga wykonane są z materiałów gładkich, łatwo zmywalnych i umożliwiających dezynfekcję, jest zabezpieczony przed dostępem owadów, gryzoni oraz innych zwierząt, posiada wpust kanalizacyjny podłogowy. W pomieszczeniu znajduje się, umywalka z bieżącą zimną i ciepłą wodą, wyposażona w dozownik z mydłem w płynie i środkiem do dezynfekcji rąk, ręczniki jednorazowego użytku, rękawiczki jednorazowego użytku oraz pojemnik na zużyte rękawiczki jednorazowego użycia. Transport wewnętrzny odpadów medycznych, z miejsca ich powstania do miejsca wstępnego magazynowania, odbywa się środkami transportu przeznaczonymi wyłącznie do tego celu, wyznaczoną drogą komunikacyjną i dźwigiem osobowym według harmonogramu. Na wyposażeniu wózek transportowy zamykany.

Postępowanie z bielizną

W szpitalu używana jest bielizna szpitalna (pościel, odzież ochronna/robocza pracowników wielokrotnego i jednorazowego użycia). Bielizna szpitalna prana jest poza szpitalem na podstawie zawartej umowy. Transport wewnętrzny bielizny brudnej odbywa się w pojemnikach, prawidłowo wyznaczoną drogą komunikacyjną i dźwigiem osobowym według harmonogramu.

Zaopatrzenie w wodę

Zakład zaopatrywany jest w wodę z wodociągu sieciowego Żórawina, pozostającego pod stałym nadzorem służb sanitarnych. Podmiot posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

12.2. Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria

W 2024 r. na terenie powiatu wrocławskiego przeprowadzono 27 kontroli sanitarnych w podmiotach, w których wykonywana jest działalność lecznicza z rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Wydano 5 decyzji administracyjnych oraz 4 decyzje płatnicze.

Nałożono 3 grzywny w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 1000,00 zł.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Stan sanitarno-techniczny oraz wyposażenie podmiotów lecznictwa ambulatoryjnego w większości przypadków ocenia się na dobry. Zły stan sanitarny stwierdzono w 2 obiektach.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w skontrolowanych obiektach:

- zły stan sanitarno-techniczny wyposażenia meblowego pomieszczeń zakładów,
- brak aktualizacji opracowanych procedur działań z zakresu zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
- brak dokumentacji świadczącej o przeprowadzeniu kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych,
- pakiety zawierające sterylne wyrób medyczny posiadają nieczytelne daty sterylizacji oraz daty ważności,
- na wysterylizowanych pakietach z narzędziami medycznymi brak daty sterylizacji oraz daty ważności.
- opakowania ze sterylnym wyrobem medycznym przed użyciem są nieprawidłowo otwierane.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanych podmiotów prowadzone są postępowania administracyjne.

Postępowanie z odpadami

W skontrolowanych zakładach leczniczych zapewniono prawidłowe opakowania do gromadzenia odpadów medycznych. Zbioreczo odpady medyczne magazynowane są w przenośnych urządzeniach chłodniczych (wyposażonych w termometr do pomiaru temperatury) usytuowanych w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub gospodarczych. Zapewniono dozowniki ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajniki na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemniki na zużyte rękawiczki jednorazowe. Transport odpadów medycznych odbywa się wydzielonymi środkami transportu z przestrzenią zamkniętą. Odpady medyczne przekazywane są uprawnionemu podmiotowi na podstawie zawartej umowy.

Występujące nieprawidłowości:

- gospodarka odpadami medycznymi nie jest prowadzona właściwie,
- część odpadów medycznych jest przechowywana poza przenośnym urządzeniem chłodniczym dłużej niż 72 godziny w temperaturze powyżej 18°C,
- w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego nie zapewniono podajnika na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe.
- brak prawidłowego oznakowania na opakowaniach i pojemnikach z odpadami medycznymi.

Postępowanie z bielizną

Personel zaopatrzony jest w odzież roboczą wielorazowego użycia oraz fartuchy jednorazowe. Odzież robocza (niezakaźna) prana jest we własnym zakresie personelu. W części podmiotów leczniczych pranie odzieży roboczej odbywa się poza podmiotem w ramach umowy z firmą zewnętrzną, a także na terenie obiektu w wydzielonych pomieszczeniach, w urządzeniach pralniczych. Stosowane są również pralko-suszarki.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane podmioty wykonujące działalność leczniczą z rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne zaopatrywane są w wodę z wodociągów gminnych.

12.3 Praktyki lekarskie, praktyki pielęgniarek i położnych

Przeprowadzono 11 kontroli w obiektach, w których wykonywana jest działalność lecznicza w formie praktyk lekarskich oraz praktyk pielęgniarek i położnych.

Wydano 2 decyzje administracyjne oraz 1 decyzję płatniczą.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Kontrola sanitarna jednej z praktyk lekarskich wykazała nieprawidłowości z zakresu higieniczno-sanitarnego. W związku z tym, w stosunku do kontrolowanej praktyki prowadzone jest postępowanie administracyjne.

Postępowanie z odpadami

W obiektach, w których wytwarzane są odpady medyczne zapewniono odbiór przez uprawnione podmioty. Stosowane są prawidłowe opakowania do gromadzenia odpadów medycznych. Odpady medyczne są wstępnie magazynowane w przenośnych urządzeniach chłodniczych zainstalowanych w pomieszczeniach porządkowych/gospodarczych. Urządzenia chłodnicze są wyposażone w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Pojemniki i worki z odpadami medycznymi posiadają widoczne oznakowanie identyfikujące spełniające wymogi określone w obowiązujących przepisach.

Występujące nieprawidłowości:

- brak prawidłowego oznakowania na opakowaniach i pojemnikach z odpadami medycznymi.

Postępowanie z bielizną

W praktykach lekarskich stosowana jest odzież robocza wielorazowego użycia oraz fartuchy jednorazowe (do zabiegów inwazyjnych). Odzież robocza prana jest przez personel we własnym zakresie.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane praktyki lekarskie udzielające świadczeń zdrowotnych zaopatrywane są w wodę z wodociągów gminnych.

12.4 Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne w podmiotach, w których wykonywana jest działalność lecznicza z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne - inne niż szpitalne w formie zakładów opiekuńczo-leczniczych.

ZAKŁAD OPIEKUŃCZO-LECZNICZY DLA DZIECI IMIENIA JANA PAWŁA II PROWADZONY PRZEZ ZGROMADZENIE SIÓSTR MARYI NIEPOKALANEJ, Jaskotle 21, 55-080 Kąty Wrocławskie

Stan sanitarno-techniczny oraz funkcjonalny oceniono na prawidłowy, spełniający obowiązujące wymagania. Czystość bieżąca zachowana. Na parterze budynku zakończono remont tarasu oraz pomieszczeń rehabilitacyjnych. Trwają prace związane z wymianą i uruchomieniem nowej kotłowni olejowej.

Zakład Opiekuńczo Leczniczy „Słoneczniki”, ul. Generała Dąbrowskiego 27, 55-010 Święta Katarzyna

W 2024 roku przeprowadzono 2 kontrole, w tym 1 sprawdzającą oraz 1 w ramach bieżącego nadzoru. W ich wyniku wykazano częściową poprawę stanu sanitarno-technicznego, jednocześnie stwierdzając nieprawidłowości w zakresie złego stanu higieniczno-technicznego. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami zostało wszczęte postępowanie administracyjne.

Postępowanie z odpadami

Wstępne magazynowanie odpadów medycznych odbywa się w przenośnych urządzeniach chłodniczych, zainstalowanych w pomieszczeniach porządkowych/gospodarczych. Zapewniono prawidłowe opakowania do gromadzenia odpadów medycznych. Urządzenia chłodnicze wyposażone są w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Pojemniki i worki z odpadami medycznymi posiadają widoczne oznakowanie

identyfikujące, spełniające wymogi określone w obowiązujących przepisach. Odpady medyczne zbierane są selektywnie zarówno w miejscach ich powstawania, jak i magazynowania. Transport odpadów medycznych odbywa się wydzielonymi środkami transportu z przestrzenią zamkniętą. Odbiorem odpadów medycznych zajmują się uprawnione podmioty.

Postępowanie z bielizną

Pracownicy medyczni zaopatrzeni są w odzież roboczą wielorazowego użycia, która prana jest na terenie zakładu w urządzonej pralni, na którą składają się – magazyn bielizny brudnej, suszarnia, pralnia (wyposażona w 2 urządzenia mechaniczne do prania, 1 urządzenie do suszenia, magiel elektryczny) i 3 stanowiska prasowania. Proces prania odbywa się w jednym pomieszczeniu. W drugim przypadku bielizna prana jest przez podmiot zewnętrzny na zasadach opisanych w umowie wraz z usługą transportu. Transport bielizny brudnej i bielizny czystej odbywa się wydzielonymi środkami transportu z przestrzenią zamkniętą.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane zakłady opiekuńczo-lecznicze, w których udziela się świadczeń zdrowotnych z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne – inne niż szpitalne, zaopatrywane są w wodę z wodociągów gminnych.

13. Podsumowanie

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Stan sanitarny podmiotów leczniczych powiatu wrocławskiego ocenia się jako dobry.

3. Warunki sanitarne środowiska pracy.

Nadzór nad zakładami pracy

W ewidencji i nadzorze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 2024 r. na terenie powiatu znajdowało się **414** zakładów zatrudniające **33731** osób.

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad zakładami pracy na terenie powiatu skontrolowano **77** podmiotów zatrudniających **12244** osoby co stanowiło **36,3%** ogółu zatrudnionych. Wśród skontrolowanych podmiotów były zakłady, w których istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy na stanowiskach pracy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia. Do tych czynników należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, mieszaniny rozpuszczalników organicznych zawierające węglowodory aromatyczne wykazujące działanie rakotwórcze; związki chemiczne występujące w przetwórstwie tworzyw sztucznych
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa
- pyły – zawierające włókna azbestu, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki biologiczne – bakterie, wirusy, grzyby i pasożyty.

Na podstawie prowadzonego nadzoru oraz przeprowadzonych badań i pomiarów środowiska pracy stwierdzono, że w warunkach przekroczenia NDS lub NDN czynników szkodliwych dla zdrowia pracowało **1443** osoby. Przekroczenia najczęściej dotyczyły hałasu. W nadzorowanych obiektach ze względu na brak możliwości technicznych dotyczących obniżenia narażenia na hałas zakłady wprowadziły programy mające na celu zabezpieczenie pracowników przed następstwem szkodliwego działania ponadnormatywnego hałasu. W zakładach tych oznakowano strefy zagrożeń, wprowadzono rotację pracowników na stanowiskach pracy, zastosowano ochronniki słuchu, dobrane zgodnie z tabelą ochron słuchu. Ponadto pracowników poddawano systematycznym badaniom profilaktycznym.

Dokonano kontroli warunków pracy i oceniano narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w poszczególnych zakładach pracy.

W 2024 r. na terenie powiatu przeprowadzono **82 kontrole** w ramach nadzoru nad warunkami pracy.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły

- złego stanu sanitarnego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń socjalnych,
- pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (brak lub nieaktualne pomiary, brak rejestrów badań i kart pomiarów),
- oceny ryzyka zawodowego
- przekroczenia obowiązujących norm czynników szkodliwych (hałas, pyły)
- czynników rakotwórczych (brak rejestrów, brak informacji do DPWIS, nieuwzględnienie w ocenie ryzyka, brak szkoleń),
- stosowania chemikaliów: nieaktualny spis substancji i mieszanin niebezpiecznych, karty charakterystyki w języku obcym, instrukcje BHP nie dostosowane do zagrożeń)

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano **3** decyzje administracyjne i **6** płaćniczych.

Choroby zawodowe

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2024 roku z terenu powiatu wrocławskiego zgłoszono 12 spraw dotyczących chorób zawodowych.

Wydano 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową: odnotowano 2 przypadki dotyczące przewlekłej choroby narządu głosu oraz 2 przypadki przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy. Wydano również 1 decyzję o stwierdzeniu zawodowej choroby skóry.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał również 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, dotyczących zakładów pracy w powiecie wrocławskim.

Nadzór nad chemikaliami

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad chemikaliami na terenie powiatu skontrolowano **17** podmiotów. Wśród skontrolowanych podmiotów byli producenci, importerzy, formulatorzy oraz dystrybutorzy substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych, detergentów i prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3

W ramach nadzoru nad chemikaliami przeprowadzono **17** kontroli. Podczas **2** kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące:

- kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych niezgodne z obowiązującymi przepisami w zakresie rozp. REACH (niewłaściwa klasyfikacja, brak danych o właściwościach fizykochemicznych,
- etykiety substancji i mieszanin chemicznych niezgodne z obowiązującymi przepisami - np. brak oznakowania w języku polskim, nieprawidłowy identyfikator produktu, brak kodu UFI

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wszczęto postępowania administracyjne.

Nadzór nad kosmetykami

W 2024 roku przeprowadzono **18 kontroli** w zakresie przestrzegania przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych, w powiecie wrocławskim.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych wydano **2 decyzje o wycofaniu** z obrotu produktów kosmetycznych, **2 decyzje opłatowe** za czynności kontrolne i **1 decyzja prolongująca termin**.

W wyniku podejmowanych działań kontrolnych w punktach prowadzących sprzedaż produktów kosmetycznych należy zauważyć, iż najczęściej występującymi nieprawidłowościami są braki poszczególnych elementów na etykietach produktów takie jak:

- brak oznakowania w języku polskim,
- brak funkcji kosmetyku
- produkt kosmetyczny zawiera w swoim składzie substancję zabronioną
- Na pojemniku i na opakowaniu zewnętrznym – w przypadku produktów importowanych nie jest podany kraj pochodzenia,
- Brak wykazu składników kosmetycznych, podanych w międzynarodowym nazewnictwie INCI,
- oświadczenia, przypisujące produktowi szczególne lub niepowtarzalne cechy, które posiadają podobne produkty,
- Na pojemniku nie wyróżniono adresu pod którym jest udostępniona dokumentacja
- Data minimalnej trwałości nie jest wskazana w sposób jednoznaczny miesiąc/rok lub dzień/miesiąc/rok
- Oświadczenia wprowadzające w błąd konsumenta (wskazujące na występowanie w produktach pewnych składników, ale w wykazie składników ich nie wykazano).
- oświadczenia przedstawiające w złym świetle składniki legalne i bezpiecznie stosowane w innych produktach

W związku z brakiem niezbędnych i wymaganych przez przepisy prawa informacji na opakowaniach produktów kosmetycznych produkty te, mogą wprowadzać konsumentów w błąd, zagrażać ich zdrowiu i przyczynić się do wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia w wyniku zastosowania produktu kosmetycznego z niezachowaniem szczególnych środków ostrożności, a także wbrew jego funkcjom. Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na produkty zawierające substancje zakazane, które zagrażają życiu i zdrowiu ludzi, a także oświadczenia zamieszczane na opakowaniu produktu kosmetycznego mogące mieć bezpośredni wpływ na ich wybór przez potencjalnych konsumentów.

Istnieje zatem konieczność kontynuowania działań nadzorowych w tym zakresie w celu wyeliminowania niezgodności produktów znajdujących się na rynku i poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych przez producentów, importerów oraz dystrybutorów produktów kosmetycznych.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.

Na terenie powiatu Wrocław w 2024 r., dokonano łącznie 36 kontrole placówek, w tym:

- 19 kontroli żłobków i klubów dziecięcych;
- 11 kontroli przedszkoli;
- 3 kontrole szkoły podstawowej;
- 3 kontrole placówek wypoczynku.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych, były m.in. stan techniczny i sanitarny pomieszczeń i ich wyposażenia, ilość i jakość urządzeń sanitarnych, dostosowanie do zasad ergonomii, posiadanie przez placówki atestów/certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy i urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw, właściwe oświetlenie sztuczne, posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, opieka medyczna nad uczniami. Nieprawidłowości skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, zostały opisane w poszczególnych grupach obiektów.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

W roku 2024, na 55 żłobów i klubów dziecięcych, które objęto nadzorem, skontrolowano 12 żłobków i 1 klub dziecięcy. W skontrolowanych obiektach opieką objętych było 389 dzieci.

Placówki te na ogół znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym. Zły stan techniczny, stwierdzono w jednym żłobku, w którym stwierdzono nieprawidłowości, m.in. brudne ściany i sufity z widocznymi śladami zalania oraz ubytkami w tynku.

W czasie jednej kontroli sanitarnej wystawiono mandat w wysokości 300 zł za zły stan sanitarny placówki. Wyegzekwowano poprawę tego stanu przed wydaniem decyzji administracyjnej.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2024 roku skontrolowano 6 przedszkoli na 84 objętych ewidencją przedszkoli i punktów przedszkolnych. W skontrolowanych placówkach opieką objętych było 641 dzieci. Placówki te zlokalizowane były w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym.

Nieprawidłowości stwierdzone w czasie kontroli, dotyczyły m.in:

- braku podjazdu do placówki, umożliwiającego dostęp do budynku przez osoby niepełnosprawne;
- braku ubikacji dostosowanej do korzystania przez osoby niepełnosprawne.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w każdym przypadku, wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

Przeprowadzone kontrole obejmowały także ocenę dostosowania mebli do warunków antropometrycznych przedszkolaków – ocenę taką poddano w 5 placówkach, w tym skontrolowano 279 stanowisk w 18 oddziałach.

SZKOŁY FUNKCJONUJĄCE SAMODZIELNIE, ZESPOŁY SZKÓŁ, PLACÓWKI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

W roku 2024 skontrolowano 2 placówki (szkoły podstawowe funkcjonujące samodzielnie) na 54 wszystkich szkół objętych nadzorem. Wykonano łącznie 3 kontrole tych placówek. W skontrolowanych placówkach, nauczaniem objęto 1002 uczniów.

Kontrole tych placówek wykazały nieprawidłowości m.in.

- skażenie wewnętrznej wodociągowej instalacji budynku bakterią *Legionella sp.*;
- wyeksploatowane podłogi w sali gimnastycznej, trudne do utrzymania w czystości;
- brak wentylacji w pomieszczeniach budynku;
- brak osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- uszkodzone ogrodzenie oddzielające boisko sportowe od placu zabaw;
- niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych;
- nierówna nawierzchnia boiska asfaltowego;

- brak certyfikatów zgodności na urządzenia będące wyposażeniem boisk sportowych;
- brak zapewnienia opieki medycznej (świadczenia zdrowotne z zakresu leczenia stomatologicznego dla dzieci i młodzieży);
- brak dokumentacji poświadczającej zastosowanie właściwego oświetlenia sztucznego;
- brak dokumentacji dotyczącej emisji substancji lotnych w sali gimnastycznej i sal korekcyjnych;
- brak dokumentacji poświadczającej poprawność działania wentylacji grawitacyjnej;
- brak certyfikatów lub atestów na meble edukacyjne, stanowiących wyposażenie placówki oraz na sprzęt sportowy.

W związku ze stwierdzonymi wyżej nieprawidłowościami wszczęto postępowanie administracyjne, następnie wydano decyzje, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych placówkach.

Kontrole wykazały, że placówki te zapewniają uczniom szafki z indywidualnymi skrytkami, jako miejsce na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, zgodnie z rozporządzeniem MEN. Jedna ze szkół posiada salę gimnastyczną z boiskiem a dla jednej zapewniono boisko sportowe wchodzące w skład szkolnego zespołu sportowego. Obie skontrolowane placówki posiadają podłączenie do wodociągu gminnego oraz do centralnej, gminnej sieci kanalizacyjnej. Skontrolowane szkoły zapewniają opiekę zdrowotną w gabinetach profilaktyki zdrowotnej na terenie szkoły. Dla uczniów tych szkół zapewniono gabinety stomatologiczne poza terenem szkoły.

W jednym przypadku zespołu szkół, uzyskano poprawę warunków, w wyniku usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU

W 2024 roku, dzieci w czasie wypoczynku letniego, korzystały zarówno z formy wypoczynku w miejscu zamieszkania jak i wypoczynku w obiektach całorocznych usług, natomiast w czasie wypoczynku zimowego, dzieci korzystały z formy w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 3 wypoczynki letnie na 134 zgłoszone. Z pobytu w skontrolowanych placówkach skorzystało 145 dzieci. Dzieci wypoczywały w dobrych warunkach.

5.Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.

W 2024 roku nadzorem objęto 449 obiektów z 3 521 zaewidencjonowanych w rejestrze zakładów. Przeprowadzono 699 kontroli w tym 120 kontroli interwencyjnych.

Znaczącą grupę obiektów objętych nadzorem PIS stanowią zakłady należące do grupy producentów pierwotnych, kuchni domowych.

W analizowanym okresie ustalono, że w 73 % zakładów wprowadzono zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP), a system analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP wdrożono w 40 % w stosunku do zakładów ujętych w rejestrach PPIS.

W roku 2024 utrzymano metodę oceny zakładów na podstawie arkusza oceny. Kategoryzacja zakładów prezentuje się następująco: kategorię niskiego ryzyka uzyskały 1 502 zakłady, kategorię średniego ryzyka uzyskały 1 347 zakładów, natomiast kategorię wysokiego ryzyka 672 zakładów.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów w 2024 r. oceniano zgodnie z ustalonymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi obowiązujące przepisy prawne.

W nadzorowanych zakładach kontrole sanitarne były przeprowadzane w większości zakładów zgodnie z ustalonym harmonogramem kontroli na rok 2024 a także jako kontrole:

- interwencyjne wynikające ze zgłoszeń obywateli,
- sprawdzające wykonanie obowiązków nakładanych na przedsiębiorców decyzjami administracyjnymi,
- tematyczne m. in. wynikające z działań podejmowanych w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach- RASFF,
- związane z wnioskami przedsiębiorców o zatwierdzenie zakładu.

W ramach systemu RASFF pracownicy pionu żywienia brali czynny udział w wycofywaniu produktów niebezpiecznych. Powiadomienia wychodzące dotyczyły jaj w proszku zakwestionowanych ze względu na stwierdzenie obecności pałeczek z rodzaju Salmonella; agrestu zielonego zakwestionowanego ze względu na stwierdzenie przekroczenia NDP fluksapyroksadu na poziomie $0,048 \pm 0,024$ mg/kg oraz tetrakonazolu na poziomie $0,13 \pm 0,07$ mg/kg.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi między innymi: wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości oraz braku zachowania czystości higieny w produkcji i obrocie środkami spożywczymi w stosunku do osób winnych stosowano represje w postaci mandatów karnych. Nałożono 68 mandatów na kwotę 20 700 zł.

Ponadto w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu, zgodnie z opracowanym harmonogramem pobierane były do badań laboratoryjnych m.in. próbki środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Pobrano do badań 134 próbki, z których zakwestionowano 46. Uzyskane wyniki były podstawą do dalszego podejmowania działań administracyjnych.

W 2024 r. wydano 130 decyzji administracyjnych w tym 4 decyzje o zakazie wprowadzenia do obrotu środków spożywczych, 1 decyzję o unieruchomieniu zakładów.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

1. Zakłady produkcji środków spożywczych

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS znajduje się 770 zakładów, tj:

Wytwórnice lodów- 2
Automaty do lodów-6
Wytwórnice tłuszczów roślinnych- 1
Piekarnie- 20
Ciastkarnie- 14
Przetwórnice owocowo- warzywne- 12
Browary- 5
Wytwórnice napojów alkoholowych, w tym wytwórnice win- 5
Zakłady garmazeryjne- 5
Zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego- 5
Wytwórnice makaronu- 1
Wytwórnice wyrobów cukierniczych- 4
Wytwórnice koncentratów spożywczych- 2
Wytwórnice suplementów diety- 4
Producenci pierwotni- 545
RHD (rolniczy Handel Detaliczny)- 13
Producenci pierwotni i RHD - 4
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni- 20
Producenci pierwotni, RHD i dostawcy bezpośredni- 1
Producenci żywności w warunkach domowych- 85
Inne wytwórnice żywności- 16.

W 2024 r. w powiecie wrocławskim zatwierdzono 1 nowopowstałą piekarnię, 1 ciastkarnię oraz 1 zakład przemysłu zbożowo- młynarskiego. Skontrolowano 97 obiektów. Przeprowadzono 145 kontroli w tym 19 kontroli interwencyjnych głównie z uwagi na jakość produkowanych i wprowadzanych środków spożywczych do obrotu oraz w ramach powiadomień w systemie RASFF.

W 2024 r. wydano 48 decyzji administracyjnych w tym 3 decyzje zakazujące wprowadzanie do obrotu m.in. koncentratów spożywczych.

Zakłady produkcyjne wpisane do rejestru posiadają wdrożone procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej (GHP) i dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), zasady systemu HACCP (analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli). W nielicznych zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne mające na celu wyegzekwowanie opracowanie brakującej dokumentacji.

W okresie sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych z zakładów produkcyjnych 37 próbek żywności, 12 zdyskwalifikowano głównie ze względu na znakowanie. Skierowano 1 wniosek o ukaranie do DPWIS.

Za nieprawidłowy stan sanitarno- porządkowy nałożono na przedsiębiorców 13 mandatów na kwotę 4 100 zł.

Najliczniejszą grupę tych zakładów stanowią producenci pierwotni (545) i kuchnie domowe (85), w których odbywa się produkcja w warunkach domowych i wprowadzanie do obrotu handlowego na małą skalę środków spożywczych głównie z grupy wyrobów ciastkarskich z różnego rodzaju ciast, np. torty okolicznościowe, wyroby ciastkarskie. Produkcja i sprzedaż środków spożywczych odbywa się pod

bieżące indywidualne zamówienia odbiorców zewnętrznych złożone za pośrednictwem portali społecznościowych lub telefonicznie. Wyprodukowane wyroby gotowe w kuchniach domowych odbierane są osobiście przez klienta indywidualnego. W związku z przesłanymi w 2024 roku do PPIS we Wrocławiu wnioskami klientów przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne w kuchniach domowych w sprawie naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz niewłaściwej jakości produkowanej żywności – jeden z przedmiotowych wniosków uznano za zasadny. Nałożono 1 mandat na kwotę 100 zł. Ponadto, z uwagi na prowadzenie działalności w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu środków spożywczych, tj. wyrobów ciastkarskich przygotowywanych w pomieszczeniach używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne, niezgodnie z przepisami prawa żywnościowego, bez wydanego i uzyskanego uprzednio wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i reklamowania działalności na portalach społecznościowych został skierowany do DPWIS we Wrocławiu 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej.

Do grupy producentów pierwotnych zaliczono: zakłady prowadzące działalność w zakresie upraw produktów pochodzenia roślinnego –głównie zbóż, roślin oleistych, ziemniaków, warzyw i owoców, punkty magazynowania zbóż. Producenci pierwotni płody rolne sprzedają na okolicznych targach lub dostarczają do zakładów żywienia zbiorowego lub punktów obrotu (warzywa, owoce), a także przekazują do punktów skupu (zboża) i zakładów przetwórstwa spożywczego. W trakcie urzędowych kontroli żywności zwracano szczególną uwagę na stan zdrowia pracowników oraz zachowanie higieny osobistej, rodzaj stosowanej wody do nawadniania pól uprawnych, zapewnienie higieniczno-sanitarnych warunków do mycia rąk przez pracowników, stosowane środki do nawożenia płodów rolnych, stosowane środki ochrony roślin oraz zapewnienie właściwych warunków ich przechowywania, stan techniczny pomieszczeń magazynowych, materiały opakowaniowe stosowane podczas zbiorów płodów rolnych. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w sprawie niewłaściwego stanu higieniczno – sanitarnego zakładu oraz niewłaściwej jakości zdrowotnej produkowanych i wprowadzanych środków spożywczych. Stwierdzony stan faktyczny dał podstawy zasadności zarzutów przytoczonych w anonimowym piśmie informacyjnym.

W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badań laboratoryjnych - 5 próbek:

- 1 próbkę Sałaty (świeżej) –na zawartość kadmu i ołowiu,
- 1 próbkę Szpinaku (świeżego) na zawartość pozostałości azotynów, azotanów,
- 1 próbkę Pomidorów na zawartość pozostałości pestycydów,
- 1 próbkę Ziarna kukurydzy na zawartość mikotoksyn, w tym: ochratoksyny A deoksyniwalenolu, toksyny T-2, toksyny HT-2, sumytoksyn T-2 i HT-2 (z obliczeń) fumonizyny, fumonizynyB1, sumy fumonizyn B1 i B2(z obliczeń) oraz badania sensorycznego, w tym: wygląd, barwa, zapach, smak,
- 1 próbkę malin (świeżych na zawartość kadmu, ołowiu, rtęci

Próbki pod względem badanych parametrów prawidłowe.

W 158 gospodarstwach wdrożono Dobre Praktyki Rolnicze (GAP), zasady Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP,GMP) dla produkcji rolnej a w 15 gospodarstwach system HACCP.

W piekarniach i ciastkarniach stan sanitarny, szczególnie techniczny jest bardzo zróżnicowany. Funkcjonują zakłady o złym stanie technicznym, typu rzemieślniczego, zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, bez możliwości rozbudowy, oraz obiekty zmodernizowane, dobrze wyposażone, których stan sanitarno- techniczny jest zadowalający. W trakcie przeprowadzanych kontroli w tych zakładach najczęściej kwestionowano następujące uchybienia:

- brak funkcjonalności pomieszczeń zakładu,
- brak wyników badania gotowych wyrobów i wody stosowanej w procesach produkcyjnych przeprowadzanych na zlecenie przedsiębiorców w ramach badań właścicielskich i opracowanych harmonogramów,
- brak prawidłowego stanu technicznego urządzeń produkcyjnych, sprzętu produkcyjnego oraz ścian, sufitów i podłóg,
- nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu handlowego pieczywa opakowanego i brak dostępności do informacji dotyczących składników pieczywa sprzedawanego bez opakowań.

2. Zakłady obrotu żywnością

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Sklepy spożywcze	435
Kioski	1
Apteki	35
Magazyny hurtowe	115
Obiekty ruchome i tymczasowe	36
Środki transportu	1270
Inne zakłady obrotu żywnością	165

W okresie sprawozdawczym nadzorem objęto 201 zakładów w tym 92 sklepy spożywcze, 2 apteki, 40 magazynów hurtowych, 6 obiektów ruchomych i tymczasowych, 49 środków transportu, 12 innych zakładów obrotu żywnością. W 2024 r. wpisano do rejestru 72 nowopowstałych zakładów: 16 nowopowstałych sklepów spożywczych, 16 magazynów, 2 obiekty ruchome i tymczasowe, 35 środków transportu, 3 inne zakłady obrotu żywnością.

W sklepach przeprowadzono 210 kontroli, w tym 71 kontroli interwencyjnych w ramach systemu RASFF oraz w związku z interwencjami mieszkańców i klientów. Wnioski dotyczyły:

- nieprawidłowego stanu sanitarnego higienicznego i technicznego sklepów,
- złej jakości zakupionej żywności, po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- nieprawidłowych warunków przechowywania żywności łatwopsującej się,
- braku przestrzegania higieny przy sprzedaży żywności nieopakowanej,
- obecności szkodników,
- nieprawidłowego gromadzenia i usuwania odpadów,
- braku orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych.

Na terenie powiatu wrocławskiego wzmożono nadzór nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej z uwzględnieniem obecności substancji powodujących alergie lub reakcje nietolerancji. Informacje o składach i alergenach w większości przypadków umieszczane były przy cenach wyeksponowanych środków spożywczych. Powtarzającym się uchybieniem było umieszczanie informacji nieczytelnym drukiem w miejscach trudno widocznych dla klientów.

Ogółem w sklepach wydano 28 decyzji administracyjnych. Jeden supermarket na terenie powiatu został unieruchomiony w uwagi na rażący stan sanitarno- porządkowy oraz obecność szkodników i śladów ich bytowania w zakładzie. Nałożono 33 mandaty na kwotę 8 900 zł. W 1 zakładzie nie opracowano procedur, instrukcji GHP, zasad systemu HACCP- wydano decyzję warunkowego zatwierdzenia zakładu. Zasady systemu HACCP opracowano, za wyjątkiem dużych sklepów, na zasadach wstępnych, w oparciu o procedury i instrukcje dobrej praktyki higienicznej, po analizie zagrożeń mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych.

W magazynach spożywczych będących pod nadzorem PPIS we Wrocławiu przeprowadzono 71 kontroli, w tym 15 kontroli interwencyjnych. Większość kontroli interwencyjnych przeprowadzano w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach- RASFF. W ramach przeprowadzanych kontroli w magazynach hurtowych szczególną uwagę zwracano m.in. na: warunki przechowywania środków spożywczych, segregację asortymentową, znakowanie żywności, terminy przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości produktów, wdrożenie i przestrzeganie instrukcji dobrej praktyki higienicznej, stan sanitarno-higieniczny oraz kondycję techniczną pomieszczeń, źródła pochodzenia środków spożywczych i identyfikowalność żywności.

Nie nakładano mandatów w grupie tych obiektów.

Systematycznie następuje poprawa stanu technicznego magazynów hurtowych wynikająca z przenoszenia istniejących hurtowni, dotychczas funkcjonujących w starych budynkach, do nowoczesnych centrów logistycznych. W powiecie wrocławskim funkcjonują Centra Logistyczne na terenie, których działają liczne hurtownie wprowadzające do obrotu różne produkty w tym środki spożywcze. Warunki magazynowania żywności w tych obiektach są prawidłowe. Większość tych obiektów dysponuje pomieszczeniami magazynowymi o dużych powierzchniach użytkowych, z zapleciami socjalnymi spełniającymi wymagania techniczne, sanitarne o wysokim standardzie. Zakłady te wyposażone są w doki załadowczo- rozładowcze z placami manewrowymi.

W grupie tych obiektów wydano jedynie 2 decyzje administracyjne nakładające na przedsiębiorców obowiązek zapewnienia gładkich powierzchni ścian i podłóg oraz prawidłowego znakowania środków spożywczych- suplementów diety. Pobrano do badań laboratoryjnych 60 próbek żywności- 32 zdyskwalifikowano ze względu na znakowanie oraz przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w agreście.

3. Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	396
- w tym zakłady małej gastronomii	80
- w tym zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	119

W 2024 r. skontrolowano 100 zakładów gastronomicznych tj. restauracje, kawiarnie, bary oraz zakłady małej gastronomii. Przeprowadzono 119 kontroli, w tym 7 w związku z interwencjami. Wydano 34 decyzji administracyjnych. Nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 3 700 zł.

Podczas kontroli najczęściej kwestionowano:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń, wyeksploatowane sprzęty i urządzenia,

- nieprawidłowe mycie naczyń kuchennych i sprzętu produkcyjnego,
- brak zachowanej higieny na stanowiskach pracy,
- brak wyników badania mikrobiologicznego wyrobów gotowych z grupy łatwo psujących się,
- brak identyfikowalności gotowych wyrobów i półproduktów przeznaczonych do dalszego przechowywania,
- brak zaangażowania kierownictwa i ich kontroli nad pracownikami,
- brak weryfikacji zasad systemu HACCP oraz instrukcji procedur GHP/GMP wynikających ze zmian w zakresie asortymentu produkowanej żywności, warunków produkcji, przepisów prawnych.

394 zakładów gastronomicznych posiada opracowane zasady GHP/GMP. Zasady systemu HACCP opracowano w 386 zakładach głównie na zasadach wstępnych, w oparciu o instrukcje i procedury GHP/GMP. Do rejestru dopisano 56 nowych zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 24 zakładów małej gastronomii i 13 zakładów małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych.

4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Rodzaj zakładu	Liczba zakładów wg rejestru	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba/kwota mandatów (zł)	Liczba wydanych decyzji
Stołówki pracownicze	32	8	3/1500	1
Bufety przy zakładach pracy	7	-	-	-
Bloki żywienia w szpitalach	5	1	-	1
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	4	2	-	-
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	53	9	-	3
Stołówki szkolne	29	13	1/300	2
Stołówki w bursach i internatach	1	1	-	-
Stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach	2	-	-	-
Stołówki w przedszkolach	76	28	4/1500	5
Stołówki w domach dziecka i młodzieży	1	-	-	-
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	3	3	-	-
Zakłady usług cateringowych	13	5	-	1
Inne placówki żywienia	5	-	-	-

W zakładach tych celem wyegzekwowania prawidłowego stanu technicznego wydano 13 decyzji administracyjnych, nałożono 8 mandatów na kwotę 3 300 zł. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- nieprzestrzeganie procedur i instrukcji GHP/GMP oraz zasad systemu HACCP, brak weryfikacji,
- nieprawidłowe przechowywanie żywności, bez właściwej segregacji i prawidłowego oznakowania,
- nieprawidłowy stan sanitarny w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowania „łańcucha chłodniczego” dla surowców i potraw wymagających warunków chłodniczych w czasie transportu i podczas przechowywania,
- brak badania w ramach kontroli własnej gotowych wyrobów.

Dokonano odbioru 12 nowopowstałych zakładów w tym 1 stołówki w żłobku, 7 stołówek szkolnych, 3 stołówek w przedszkolach i 1 zakładu usług cateringowych.

W zakładach tej grupy nie odnotowano przypadków zatrucia pokarmowego. 100 % nadzorowanych zakładów posiada opracowaną dokumentację GHP/GMP, system HACCP. Pobrano 19 próbek do badań laboratoryjnych- wszystkie prawidłowe.

W grupie innych obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego ujęto 5 zakładów:

- ☐ Stołówka w ośrodku leczenia uzależnień,
- ☐ Stołówka zależna w klinice leczenia uzależnień,
- ☐ Stołówka zależna w ośrodku terapeutycznym,
- ☐ Kuchnia agroturystyczna z salą konsumencką i zakładem usług cateringowych,
- ☐ Kuchnia domowa w pensjonacie.

6.Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm)

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów ogólnych oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko
 - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
 - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- opiniowanie warunków zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części
- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej
- wydawanie zgody na stosowanie materiału materiałowych, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania wody oraz weryfikacja, czy materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody
- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wniosek strony (inwestora, wykonawcy)
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe,

obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia)

- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej)
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225)
- wydawanie stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym
- zajęcie stanowisk, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w sprawie interwencji ludności na uciążliwości spowodowane m. in. działalnością obiektów lub lokali

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, rozpatrzył **641** spraw dotyczących Powiatu Wrocławskiego oraz zajął:

- **3** stanowisk dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **0** stanowisk dotyczących projektów planu ogólnego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **26** stanowisk dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **0** stanowisk dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym **0** stanowisk stwierdzających brak możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- **56** stanowisk dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym **56** stanowisk o braku potrzeby przeprowadzenia oceny,
- **4** stanowisk dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **105** stanowisk dotyczących projektu decyzji o warunkach zabudowy oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **2** stanowisk dotyczących dokumentacji projektowej, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **291** stanowisk dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w tym **0** stanowisk stwierdzających niespełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- **154** stanowisk w sprawach niewymienionych powyżej (np. usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu, recyrkulacji powietrza w budynkach ochrony zdrowia, zastosowania materiałów do dystrybucji lub uzdatniania wody, zajęcia stanowiska w związku zawiadomieniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wyrażenia zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w urządzeniach służących do uzdatniania wody, wydanie stanowiska w sprawie weryfikacji materiału stosowanego do dystrybucji wody do budowy sieci wodociągowej, wydawania stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami

wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, zajęcia stanowiska w sprawie interwencji mieszkańców na uciążliwości związane działalnością gospodarczą lub stanem technicznym budynku itp.)

Ponadto, w 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przeprowadził **90** kontroli obiektów budowlanych oraz wydał **87** decyzji dotyczących opłaty za czynności wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Na stan bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Wrocławskiego istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mające na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

W przedłożonych projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikało, że w większości opracowań zostały zapewnione warunki ochrony ludzi przed wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych. Także przedłożone karty informacyjne przedsięwzięć oraz raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wykazywały, że poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych przedsięwzięcia te nie będą oddziaływać na środowisko i nie będą zagrażać zdrowiu ludzi.

Projekty budowlane przedłożone do uzgodnienia uwzględniały zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W nowo zrealizowanych obiektach budowlanych, zgłaszanych zawiadomieniem o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania spełnione były wymagania higieniczne i zdrowotne. Jednakże zawiadomienia te nie zawsze były składane w odpowiednim czasie - często za wcześnie - roboty budowlane w obiekcie nie zawsze były zakończone, brak było pełnej dokumentacji, np. wprowadzenia w projekcie stanowiącym podstawę do budowy obiektu zmian dokonanych podczas budowy, brak prawidłowych protokołów z pomiarów działania wentylacji w obiekcie oraz pomiarów poziomu hałasu od zamontowanych urządzeń technicznych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w budynku, brak umowy lub oświadczenia o zapewnieniu wywozu ścieków z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, dotyczących opróżniania separatorów tłuszczu czy separatorów substancji ropopochodnych.

Podczas kontroli obiektów, w celu wydania opinii o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych, stwierdzono brak dokumentów potwierdzających prawidłowość działania wentylacji, brak protokołów badania poziomu hałasu od urządzeń zamontowanych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w obiekcie, ponadto brak dokumentów potwierdzających uzyskanie zgody właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej stosownie do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.).

Dodatkowo, podczas odbiorów budynków zgłaszanych w związku z zakończeniem budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania, stwierdzano także, że obiekty wykonane zostały bez pełnego wykończenia pomieszczeń, tj. np. brak okładzin ściennych, okładzin podłogowych, brak rozproszczenia instalacji wentylacji mechanicznej, niejednokrotnie brak central wentylacyjnych, kurtyn powietrznych przy wejściach do pomieszczeń z zewnątrz, brak wykonanej aranżacji pomieszczeń w tym także wykonanych węzłów sanitarnych a także sprecyzowanej planowanej działalności w lokalach usługowych. Zgodnie z przedłożonymi projektami budowlanymi, stanowiącymi podstawę do wykonania przedmiotowej inwestycji, wykończenie lokali wraz z ich aranżacją należeć ma do użytkowników lub właścicieli lokali. Trudno wówczas stwierdzić, że w danym obiekcie spełnione są wymagania sanitarno-zdrowotne dla jego przyszłych użytkowników i zamierzonej działalności. Ponadto, w obiektach tych, zgodnie z projektami budowlanymi, na podstawie których były realizowane te obiekty, nie zawsze przewidziane były pomieszczenia socjalne i sanitarne dla pracowników oraz pomieszczenia sanitarne ogólnodostępne, dostosowane do liczby osób mogących przebywać w tych obiektach (w tym dotyczące np. ubikacji ogólnodostępnych, pomieszczeń dostosowanych do karmienia i przewijania dzieci), wymagane zgodnie z przepisami obowiązującymi podczas kontroli obiektu.

Ponadto, wnioski składane przez wnioskodawców niejednokrotnie były niepełne, np. brak pełnych danych wnioskodawcy (numerów telefonów, adresów e-mail), brak prawidłowych pełnomocnictw do reprezentowania inwestora.

Liczba kontroli, wydanych opinii sanitarnych oraz zajętych stanowisk w tym: decyzji i postanowień związanych z działalnością Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego uzależniona była od ilości wniosków złożonych w PSSE we Wrocławiu w związku z inwestycjami realizowanymi na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Jednocześnie, stwierdza się, że biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2024 roku na terenie Powiatu Wrocławskiego, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska, w tym na zdrowie ludzi.

7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.

I. W 2024 r. kontynuowano realizację działań, obejmujących następujące obszary tematyczne: dieta i aktywność fizyczna, styl życia wolny od używek, profilaktyka chorób zakaźnych oraz chorób nowotworowych, poprzez programy kierowane do środowiska nauczania i wychowania oraz promocję zdrowego stylu życia podczas eventów i festynów, organizowanych dla społeczności lokalnej. Działania prozdrowotne adresowane były do dzieci i młodzieży na różnych poziomach kształcenia oraz do dorosłych mieszkańców Gmin na terenie powiatu wrocławskiego. W realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki współpracowano z jednostkami samorządu terytorialnego, a także Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Wrocławiu (DWOMP), Dolnośląskim Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii (DCOPiH) we Wrocławiu, Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu (DOWNFZ), Wrocławskim Centrum Zdrowia Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Aresztem Śledczym we Wrocławiu, organizacjami pozarządowymi: Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław. Stałymi partnerami działań kierowanych do środowiska nauczania i wychowania są Dyrektorzy przedszkoli, szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych.

II. Programy i akcje prozdrowotne realizowane na terenie działania PSSE we Wrocławiu:

1. Profilaktyka nadwagi i otyłości:

program ogólnopolski **„Trzymaj Formę!”**- promocja zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, wzrost kompetencji konsumenckich dzieci i młodzieży, kierowany do uczniów klas V-VIII. Program realizowany metodą projektu edukacyjnego. W roku szkolnym 2023/2024 16 szkół było zaangażowanych w działania programowe, 1083 uczniów objętych działaniami i 65 rodziców. Elementem XVII edycji programu był ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj formę!” przeprowadzany online z wykorzystaniem platformy elektronicznej, do którego przystąpiło na etapie szkolnym 37 uczniów w tym 2 z powiatu wrocławskiego. Do etapu powiatowego z terenu działania PSSE we Wrocławiu zakwalifikowało się 2 uczniów z powiatu wrocławskiego.

2. Profilaktyka palenia tytoniu:

- program lokalny **„Czyste powietrze wokół nas”**: działanie adresowane do dzieci z przedszkolnych i szkolnych oddziałów „0” (5-6 / 7-latki) oraz z grup młodszych (4-5-latki), ich rodziców/opiekunów, mające na celu wzrost świadomości i kompetencji dorosłych w zakresie ochrony najmłodszych przed ekspozycją na dym tytoniowy, jak również zwiększenie świadomości dzieci na temat szkodliwości palenia tytoniu i wzrost ich umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą w ich obecności. W roku szkolnym 2023/2024 w programie uczestniczyło 15 placówek, w tym 5 z powiatu wrocławskiego. Działaniami edukacyjnymi objęto grupę 228 dzieci i 77 rodziców/opiekunów;

- program lokalny antytytoniowej edukacji zdrowotnej **„Bieg po zdrowie”**: działanie adresowane do uczniów z klas IV szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów, którego celem jest zwiększenie świadomości o szkodliwości palenia tytoniu / e-papierosów, budowanie i wzmacnianie przekonań do zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, zapobieganie / opóźnianie inicjacji tytoniowej, wzmacnianie roli wychowawczej rodziców. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 6 szkół podstawowych. Nauczyciele/pedagodzy przeprowadzili zajęcia z grupą 299 uczniów klasach IV, działaniami programowymi objęto również grupę 235 rodziców/opiekunów;

- interwencja nieprogramowa **Światowy Dzień Bez Tytoniu**: grupa docelowa to interesariusze i pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu, społeczność lokalna za pośrednictwem mediów społecznościowych PSSE we Wrocławiu. Liczba odbiorców: 40 osób dorosłych, które skorzystały z oferty stoiska PSSE we Wrocławiu, dystrybucja materiałów dot. szkodliwości palenia tytoniu i e-papierosów, pomiar CO w wydychanym powietrzu (współpraca z Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy; oferta dla osób palących). Posty tematyczne oraz relacja z wydarzenia publikowane na kanałach społecznościowych, artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu, 599 odbiorców kanałów społecznościowych;

3. Profilaktyka innych uzależnień:

- program „**ARS, czyli jak dbać o miłość**” – działanie adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców / opiekunów, które ma na celu wzrost świadomości młodych osób dot. szkodliwego oddziaływania różnych substancji psychoaktywnych na zdrowie (także w kontekście posiadania przez nich w przyszłości potomstwa), na relacje międzyludzkie, budowanie dystansu młodzieży wobec używania alkoholu, nikotyny; w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych, narkotyków. W roku szkolnym 2023/2024 działania programowe zrealizowało 4 szkół, edukacją objęto grupę 488;

4. Profilaktyka chorób zakaźnych:

- **Powszechny program szczepień przeciw HPV**: grupa docelowa: adresat bezpośredni - rodzice i opiekunowie dzieci w wieku 9-14 lat, adresat pośredni – jednostki samorządu terytorialnego, Dyrektorzy i kadra pedagogiczna szkół podstawowych, Kadra zarządzająca i pielęgniarska podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej – punkty szczepień na terenie powiatu wrocławskiego. Liczba odbiorców: 194 przedstawicieli szkół podstawowych i jednostek samorządu terytorialnego, 144 przedstawicieli podmiotów leczniczych (odbiorcy pism intencyjnych PPIS we Wrocławiu), 26 uczestników narad, 200 uczestników konferencji dla kadry zarządzającej szkół i przedszkoli we Wrocławiu, 143 uczestników konferencji dla pielęgniarek szczepiennych oraz nauczycieli pedagogów. Łącznie 707 odbiorców i 1.393 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: współdziałanie w realizacji programu z Oddziałem Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE we Wrocławiu, narady dot. wdrożenia programu w placówkach nauczania i wychowania w mieście (Departament Edukacji, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UM Wrocławia), pismo intencyjne PPIS do jednostek samorządu terytorialnego w powiecie, inauguracja nowej odsłony Powszechnego programu szczepień p. HPV poprzez pisma intencyjne PPIS we Wrocławiu; szkoły podstawowe i podmioty lecznicze, udział w charakterze prelegentów w dwóch konferencjach; dla kadry zarządzającej szkół i przedszkoli oraz dla przedstawicieli podmiotów leczniczych i nauczycieli / pedagogów ze szkół podstawowych (prezentacja założeń i nowych form realizacji programu, materiałów do komunikacji z rodzicami dzieci 9-14 letnich, scenariuszy zajęć edukacyjnych z uczniami w klasach 5-8), bieżąca komunikacja ze szkołami i monitorowanie realizacji szczepień w tymczasowych punktach szczepień organizowanych przez szkoły we współpracy z przychodniami, raportowanie do WSSE. Posty tematyczne (własne i podawane dalej – MZ, Szczepienia.info) publikowane na kanałach społecznościowych PSSE we Wrocławiu, baner odsyłający do strony ministerialnej programu na stronie internetowej stacji. **Do grudnia 2024 r.** przeprowadzono szczepienia dzieci. p. HPV w 13. szkołach podstawowych na terenie Gmin powiatu wrocławskiego. Łącznie w szkołach zaszczepiono dotychczas 794 uczniów;

- program „**Podstępne WZW**” dotyczący profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Grupa docelowa to uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice i opiekunowie. Liczba odbiorców: 167 uczniów, działania programowe zrealizowało 2 szkół ponadpodstawowych. działania w ramach interwencji: inauguracja programu (pisma intencyjne PPIS we Wrocławiu), przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia online na platformie Teams dla realizatorów programu w szkołach (12 uczestników), udostępnienie nagrania ze szkolenia, dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki, artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu (opis programu i odesłanie do materiałów w wersji elektronicznej);

- program profilaktyki raka szyjki macicy „**Wybierz życie – pierwszy krok**” – działanie adresowane do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, ich rodziców/opiekunów, którego celem jest wzrost świadomości na temat chorób HPV zakaźnych, przeciwdziałanie zakażeniom HPV i innym infekcjom przenoszonym drogą płciową, motywowanie do systematycznego udziału w badaniach profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy. W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowały 2 szkoły, a edukacją objęto 529 uczniów;

- interwencja nieprogramowa **Akcja zimowa**: grupa docelowa: uczestnicy półkolonii w 5 placówkach na terenie powiatu wrocławskiego. Działania prozdrowotne przeprowadzono w 7 grupach półkolonijnych. pod hasłem „**Wiem jak dbać o zdrowie**”, w których uczestniczyło 154 uczniów i 14 nauczycieli/opiekunów. Przebieg zajęć z uczniami; prelekcja, z emisją spotów „Gdybyś mógł zobaczyć zarazki” oraz „Jak skutecznie myć ręce”, pokaz prawidłowej techniki mycia/dezynfekowania rąk, ćwiczenia z dziećmi przy użyciu środka dezynfekcyjnego na bazie alkoholu z substancją fluorescencyjną, kontrola skuteczności mycia / dezynfekowania rąk przy użyciu lampy UV. Zakres

tematyczny prelekcji z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej; zasady zdrowego stylu życia (żywienie, aktywność fizyczna i odpoczynek), energetyki nie dla dzieci i młodzieży, ograniczanie ekspozycji na światło niebieskie emitowane przez urządzenia ekranowe, bezpieczeństwo podczas wypoczynku zimowego, przeciwdziałanie wszawicy, przeciwdziałanie chorobom zakaźnym, zasady prawidłowej higieny rąk. Po zajęciach uczestnicy otrzymali odbłaski z hasłem spotkań „Wiem jak dbać o zdrowie” i logo Inspekcji Sanitarnej.

- interwencja nieprogramowa **Europejski Tydzień Szczepień**: grupa docelowa: rodzice dzieci uczęszczających do żłobków i przedszkoli; za pośrednictwem Dyrektorów placówek opiekuńczych oraz nauczania i wychowania, jednostek samorządu terytorialnego, społeczność lokalna. Liczba odbiorców: 261 osób – Kadra zarządzająca żłobków i przedszkoli, 11 osób – przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, 74 osoby – nauczyciele, opiekunowie z przedszkoli (uczestnicy 9 szkoleń w Gminach Powiatu Wrocławskiego), 2.530 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: pismo PPIS we Wrocławiu z informacją o idei Europejskiego Tygodnia Szczepień wraz z przekazaniem elektronicznych wersji materiałów informacyjno-edukacyjnych celem dalszej dystrybucji do rodziców dzieci uczęszczających do placówek opiekuńczych oraz nauczania i wychowania. Szczepienia ochronne dzieci młodszych jednym z elementów tematyki 9. szkoleń dla przedstawicieli przedszkoli w powiecie wrocławskim. Posty tematyczne (własne i podawane dalej) publikowane na kanałach społecznościowych i artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu;

- **przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym w związku z wystąpieniem powodzi**: grupa docelowa: społeczność lokalna. Liczba odbiorców: 13.354 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: komunikacja o głównych zagrożeniach zdrowotnych związanych z wystąpieniem powodzi, o zasadach postępowania z żywnością, wodą i pomieszczeniami pobytowymi ludzi po zalaniu / podtopieniu, zasadach bezpiecznego stosowania środków odkażających, poprzez stronę internetową i media społecznościowe PSSE we Wrocławiu.

5. Inne.

Interwencje programowe:

- „**Laurka dla Mamy – Badajcie się Drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy**” wojewódzki program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów przygotowany w ramach współpracy kilku jednostek: WSSE i PSSE we Wrocławiu, PSSE w Wałbrzychu, Dolnośląskiego Centrum Onkologii, Hematologii i Pulmonologii oraz Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Elementy programu to zajęcia z dziećmi na temat podstawowej wiedzy o zdrowiu, edukacja personelu przedszkoli przez przedszkolnych koordynatorów programu oraz wręczenie mamom laurek z okazji Dnia Matki z informacją o badaniach profilaktycznych i szczepieniach przeciw HPV. Liczba odbiorców: 5.405 dzieci, 10.000 Mam przedszkolaków, które otrzymały laurki, 817 kobiet zatrudnionych w przedszkolach, działania programowe zrealizowały 47 przedszkola. Współorganizacja konferencji inaugurującej program w woj. dolnośląskim z udziałem Dyrektorów przedszkoli wrocławskich, organizacja i przeprowadzenie szkoleń wdrażających program we wszystkich Gminach Powiatu Wrocławskiego (9) – łącznie w konferencji i szkoleniach uczestniczyło 167 Dyrektorów oraz nauczycieli wychowania przedszkolnego. Dystrybucja materiałów do realizacji programów – łącznie do 244. placówek przedszkolnych. Koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki. Posty tematyczne publikowane na kanałach społecznościowych, artykuły na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu. Działania przedszkola: realizacja zajęć edukacyjnych z dziećmi, działania informacyjno-edukacyjne kierowane do Mam, a także do personelu przedszkoli;

- program „**Znamie! Znam je?**” kierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i opiekunów, którego celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Liczba odbiorców: 558 uczniów, działania programowe zrealizowały 2 szkoły ponadpodstawowe. Główne działania w ramach interwencji: inauguracja kolejnej edycji programu, przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia online na platformie Teams dla realizatorów programu w szkołach (12 uczestników), udostępnienie nagrania ze szkolenia osobom, które nie mogły w nim bezpośrednio uczestniczyć, dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki;

- program edukacyjny dla przedszkoli „**Skąd się biorą produkty ekologiczne**” działanie adresowane jest do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców/ opiekunów. Celem programu jest zwiększenie

świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat. W roku szkolnym 2023/2024 czwartą edycję programu zrealizowało 9 przedszkoli. Aktywnie uczestniczyło w nim 508 dzieci oraz 245. Rodziców. Interwencje nieprogramowe:

- realizowane głównie poprzez posty tematyczne publikowane na kanałach społecznościowych to: Światowy Dzień Zdrowia, Kampania EFSA #PlantHealth4Life, Kampania EFSA #Safe2Eat oraz Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

6. Podsumowanie:

Zadania z obszaru edukacji zdrowotnej w roku sprawozdawczym były podejmowane we współpracy i w partnerstwie z różnymi podmiotami zewnętrznymi, co sprzyja dotarciu do różnorodnych grup adresatów i pozwala połączyć zasoby instytucji/organizacji w realizacji tematycznie zbieżnych celów. Przykładem współdziałania międzyinstytucjonalnego było wdrożenie nowej odsłony Powszechnego programu szczepień przeciw HPV. Dzięki bardzo dużemu zaangażowaniu Departamentu Edukacji oraz Urzędów Gmin, Miast i Gmin w Powiecie Wrocławskim, w krótkim czasie udało się dotrzeć do Dyrektorów szkół, a za ich pośrednictwem do rodziców dzieci 9.-14. letnich z informacją o możliwych sposobach skorzystania z bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Najbardziej aktywną placówką medyczną we współpracy ze szkołami jest NZOZ Twój Lekarz (siedziba w Kobierzycach, placówka medyczna szczepi również dzieci w szkołach we Wrocławiu i w województwie dolnośląskim). Szczepienia w szkołach zrealizowały / zrealizują również: ZOZ Święta Katarzyna, ZOZ Siechnice, DONMED Brzezia Łąka, ZOZ w Żórawinie, AD-MED Wrocław ul. Syrokomli 1.

Ważnym elementem działań informacyjno-edukacyjnych w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia jest wykorzystanie strony internetowej i mediów społecznościowych (X i Facebook). Pozwala to na dotarcie do szerokiego grona odbiorców z różnymi tematami prozdrowotnymi w obszarze chorób zakaźnych i niezakaźnych.

8. Laboratoria.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2024 roku w ramach prowadzonej działalności laboratoryjnej wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania biologicznych wskaźniki skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Wychodząc naprzeciwko oczekiwaniom naszych Klientów gwarantujemy wykonywanie działalności laboratoryjnej na najwyższego profesjonalnym poziomie w sprawnie funkcjonującym **Oddziale Laboratoryjnym**, pracującym w systemie zarządzania, który spełnia wymagania normy międzynarodowej PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. Posiadamy Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, od 2 czerwca 2004 r.

W 2023 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie prowadzonej działalności laboratoryjnej. Wykaz metod badań, pomiarów, pobierania próbek objętych akredytacją, zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, dostępnych na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji (<https://www.pca.gov.pl>).